

Du ginklo draugai — raitas ir pėsčias žvalgai (senesnių metų uniforma)

Politikos apžvalga.

Lietuvos ir Latvijos ekonominės derybos. Tarp Lietuvos ir Latvijos yra prekybos sutartis. Greit turi šios sutarties terminas baigtis. Dabar kyla klausimas, ar reikia šią sutartį atnaujinti ir ar reikia į ją įnešti tam tikrus pakeitimus. Šiomis dienomis šiuo reikalu Rygoje prasidėjo derybos. Lietuva nori į sutartį įnešti tam tikrus pataisymus, nes pagal lig šiol veikiančią sutartį Lietuva jautėsi šiek tiek nuskriausta.

Mat, dėl Latvijos suvaržymų savo valiutą iš valstybės išvežti ir dėl jos kontingentų suskirstymo įvežtoms prekėms (kad kiekviena valstybė gali į Latviją įvežti tik tam tikrą ribotą prekių kiekį) išeina, kad Lietuva įveža iš Latvijos daugiau prekių, negu į Latviją išveža, tuo ir į Latviją įplaukia daugiau Lietuvos valiutos, negu iš Latvijos į Lietuvą. Vadinasi, prekybos balansas buvo aktyvus Latvijos atžvilgiu ir pasyvus Lietuvos atžvilgiu.

Ši trūkumą Lietuva dabar stengiasi pašalinti. Latviai iš savo pusės aiškina Lietuvos su Latvija prekybos balanso pasyvumą tuo, kad Lietuva išveža į Latviją žemės ūkio produktus, kurių kaina paskutiniiais metais žymiai nukrito ir todėl už juos žymiai mažiau dabar įplaukia į Lietuvą valiutos, negu anksčiau.

Šiaip ar taip tie trūkumai yra pašalintini ir manoma, kad pavyks šią sutartį atnaujinti. Mat, dabartiniais sunkiais laikais kiekviena prekybos sutartis tarp dviejų valstybių yra svarbi, o ypač tokia sutartis svarbi tarp kaimyninių valstybių, kaip tai yra Latvija ir Lietuva.

Prancūzai lenkams neskolina. Kaip žinoma, lenkų visuomenės ūkis paskutiniiais metais labai suiręs. Jokios pastangos nepadėjo iš tos sunkios padėties išėiti, ir Varšuvos ar kitų didelių miestų gatvėse žmonės tiesiog badu miršta.

Savo suirusiam ūkiui pagerinti lenkai griebėsi žinoma priemonė: paskola. Bet kur dabartiniais laikais gauti paskolos, jeigu ne pas sau palankius prancūzus. Tačiau pasirodė liūdnas reiškinys — prancūzai nenori skolinti. Prancūzų ministeris pirmininkas Tardieu pareiškė, kad dabar jo kabinetas nustoja valdyti, tai jis neturi teisės dėl paskolos kalbėti, o žinomas prancūzų politikos veikėjas Herriot pareiškė, kad jis gal dar būsiąs ministeris — pirmininkas, bet kol kas nėra ir todėl apie derybas su juo dėl paskolos Lenkijai negali būti kalbos...

Čia neskolinimo priežastis glūdi, iš tikrųjų, visai kitur. Mat, visuomenės nuomonė Prancūzijoje yra dabar nusistačiusi prieš lenkus, ypač iš kairiųjų pusės, kurie dabar turi parlamente daugumą.

Prancūzai pagaliau įsitikino, kad iš to savo bičiulio jokios naudos nėra, tik jam vis reikia patarnauti.

Pilsudskis mano pasitraukti. Kai kurie Varšuvos laikraščiai praneša, kad Pilsudskis mano pasitraukti iš politinio gyvenimo, net iš karo ministerijos. Šis pasitraukimas Lenkijai prives prie didelių permainų, nes be Pilsudskio jo šalininkai nieku būdu negalės išlaikyti valdžios savo rankose. Dabartinę valdžią atakuoja ir iš kairės, ir iš dešinės, ir tik Pilsudskio autoritetas Lenkijoje padeda dabatinei valdžiai laikytis. Ar tuo pasitaisys Lenkijos katastrofinė padėtis, yra didelis klausimas, nes vargiai ar kokia nors vyriausybė dabar galėtų Lenkiją išgelbėti iš ekonominės katastrofos.

Vokiečiai nori taikintis su Lietuva. Kaip žinoma, dėl Klaipėdos krašto paskutiniiais metais santykiai tarp Vokietijos ir Lietuvos yra paaštrėję.

Paskutinėmis dienomis vokiečių spauda, kuri visą laiką kurstė prieš Lietuvą, jau pradėjo kalbėti apie normalinius santykius tarp Lietuvos ir Vokietijos.

Pirmiausia, kai pasklido gandai, kad vokiečių tam tikri sluoksniai rengia žygį į Klaipėdą, tai oficialė vokiečių telegrafų agentūra „Wolf“ šiuos gandus paneigė ir pabrėžė, kad rimtesni vokiečių politikai apie tokius žygius negalvoja. Po to įžymiausia vokiečių laikraštis „Berliner Tageblatt“ pasirodė straipsnis apie Vokietijos santykius su Lietuva. Šiame straipsnyje išdėstoma mintis, kad santykiai tarp Lietuvos ir Vokietijos turi būti išlyginti ir turi būti atstatoma ankstybesnė padėtis.

Mat, vokiečiai įsitikino, kad Lietuva skriaustis neduos ir be to, prekybos santykiai su Lietuva duoda daugiau naudos vokiečiams, negu lietuviams.

Vasaros ekskursija į Švediją

Lietuvos jachtklubas Kaune (centras), Švedų - Amerikos linijos generalinės atstovybės Lietuvoje (Išėivybės ir turistų biūro „Susisiekimai“) padedamas, organizuoja kultūriniais ir susiartinimo su švedais tikslais turistinę ekskursiją į Švediją.

Ekskursija išvyks iš Klaipėdos rugpiūčio mėn. 10 d. 14 v., atplauks į gražią istorinę kurortinę vietą Visby, kur praleis visą dieną (ekskursantams norint ir ilgiau). Iš ten vyks į Stockholmą, kame numatoma būti iki rugpiūčio mėn. 15 d. Į Klaipėdą ekskursija grįžta rugpiūčio mėn. 16 d. 8 val. ryta.

Visby ir Stockholme ekskursija organizuotai lanko senas karališkas pilies, muziejus, aukštąsias mokslo įstaigas, bažnyčias (architektūros atžvilgiu ypatingas), stadionus, sporto įstaigas, universiteto miestą Uppsala, zoologijos sodnus, observatoriją, bibliotekas, vilų miestą Saltsjobaden, teatrus, koncertams sales ir visą eilę kitų įžymių vietų.

Ekskursijai bus tiekiami smulkūs paaiškinimai lietuvių kalba.

Ekskursija važiuoja Švedų linijos laivu „Borgholm“, kuriame bus kiekvienam keleiviui patogiai nakvynė, pirmos klasės maistas ir visi kiti reikalingi patogumai per visą ekskursijos laiką.

Ekskursijos dalyviams (vienam asmeniui) nustatytas nedidelis mokestis — 220 litų, už kuriuos kiekvienas turės laivakorte, nakvynę ir maistą.

Ekskursiją Švedijoje sutiks ir reikalingų nurodymų bei patarimų teks švedų - lietuvių draugija. Taip pat maloniai pasižadėjo visokiais būdais padėti ekskursijai mūsų įgaliotas ministeris p. J. Savickis. Ekskursijai vadovauja pats Lietuvos jachtklubo komandoras p. Ant. Sutkus.

Įsirašyti ir smulkesnių žinių gauti galima klubo raštinėje (kasdien be šventadienių) nuo 9 — 14 val. — Laisvės alėja 11/13 nr. tel. 25 — 49; Biūre „Susisiekimai“ — Laisvės alėja 11 nr., tel. 19—47 ir jo skyriuje Klaipėdoje, Liepojos g. 35 nr.

Įsirašantieji ekskursijoje dalyvauti įmoka 100 litų ir likusią sumą sumoka ne vėliau kaip rugpiūčio mėn. 1 d. Iki minimos dienos priimamas ir įsirašymas.

Japonijos ir Sovietų Rusijos santykiai įtempti. Nors formaliai karas Tolimuose Rytuose baigės, bet dar toli gražu iki taikos.

Japonija vis nenurimsta. Savo imperialistinių planų vedama Japonija vis stengiasi užimti tam tikrus plotus. Japonija okupavo beveik pusę Mandžūrijos ir dabar planuoja užimti rytų Sibirą.

Mat, dėl gyventojų pertekliaus Japonija negali savo ribose visus gyventojus išmaitinti, emigracijai nėra jokių galimų, todėl japonai priversti veržtis į savo kaimynų ribas. Bet, deja, per susirėmimą su kin. tuojau buvo aišku, kad netaip lengva veržtis į jų žemę. Be to, Šanchajaus likimu susidomėjo ne tik kiniečiai, bet taip pat ir galingos Europos bei Amerikos valstybės, kurios turi Šanchajų atstovybes, įmones ir jos suinteresuotos, kad ten būtų ramu. Todėl dabar Šanchajų ramu, o japonai planuoja veržtis į rytų Sibirą. Čia jiems teks susidurti su dar galingesniu priešu — su Sovietų Rusijos raudonąja armija. Aišku, kad Sovietai nepasiduos ir nemano pasiduoti. Tuo būdu Tolimieji Rytams gresia karo pavojus ir šis karas, be abejo, bus labai kruvinas ir žiaurus. Kol kas politiniuose sluoksniuose dedamos visos pastangos šio karo išvengti.

Nusiginklavimo konferencijos darbai. Neseniai vyr. komisija buvo įteikusi laivyno komisijai keletą klausimų, kokios laivų rūšys yra labiau pavojingos karo metu. Laivyno komisija vieningos nuomonės šiuo reikalu nepasiekė, todėl buvo tos komisijos išdėstoma kiekvienos delegacijos nuomonė šiuo reikalu atskirai. Visiškai suprantama, kad tos valstybės, kurios turi karo laivus, pasisakė, kad laivai nepavojingi, arba bent daugumas jų nepavojingi. Dėl lėktuvinių laivų daugumas pasisakė, kad jie pavojingi. Visais balsais atstovai pasisakė, kad nardomieji laivai yra pavojingi. Mat, vis dar gerai atsimesna, kaip didžiojo karo metu tie nardomieji laivai skandino karo ir net keleivių laivus.

Laidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius plk. Itn. Kuizinas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr. KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. birželio 2 d.

Nr. 23 (679)

Kareivinės ir jų rajonai

Beveik jau visų mūsų kariuomenės įgulų dalys turi kareivines. Daugumoje jos mūrinės. Iš tolo atrodo ruimingos ir patogios. Tikrumoje daug ko joms trūksta. Vidun įėjus jų erdvumas pranyksta. Kai kurios kariuomenės dalys jose vos ne vos susitalpina. Tik kelioms įguloms yra tekę patogesnės ir erdvesnės kareivinės. Pirmučiausia prie jų reikia priskirti mūsų kariuomenės statydintas lietuviškas kareivines Šiaulių ir Panevėžio įgulose. Visos kitos yra mums tekusios nuo mūsų prispaudėjų rusų ir vokiečių.

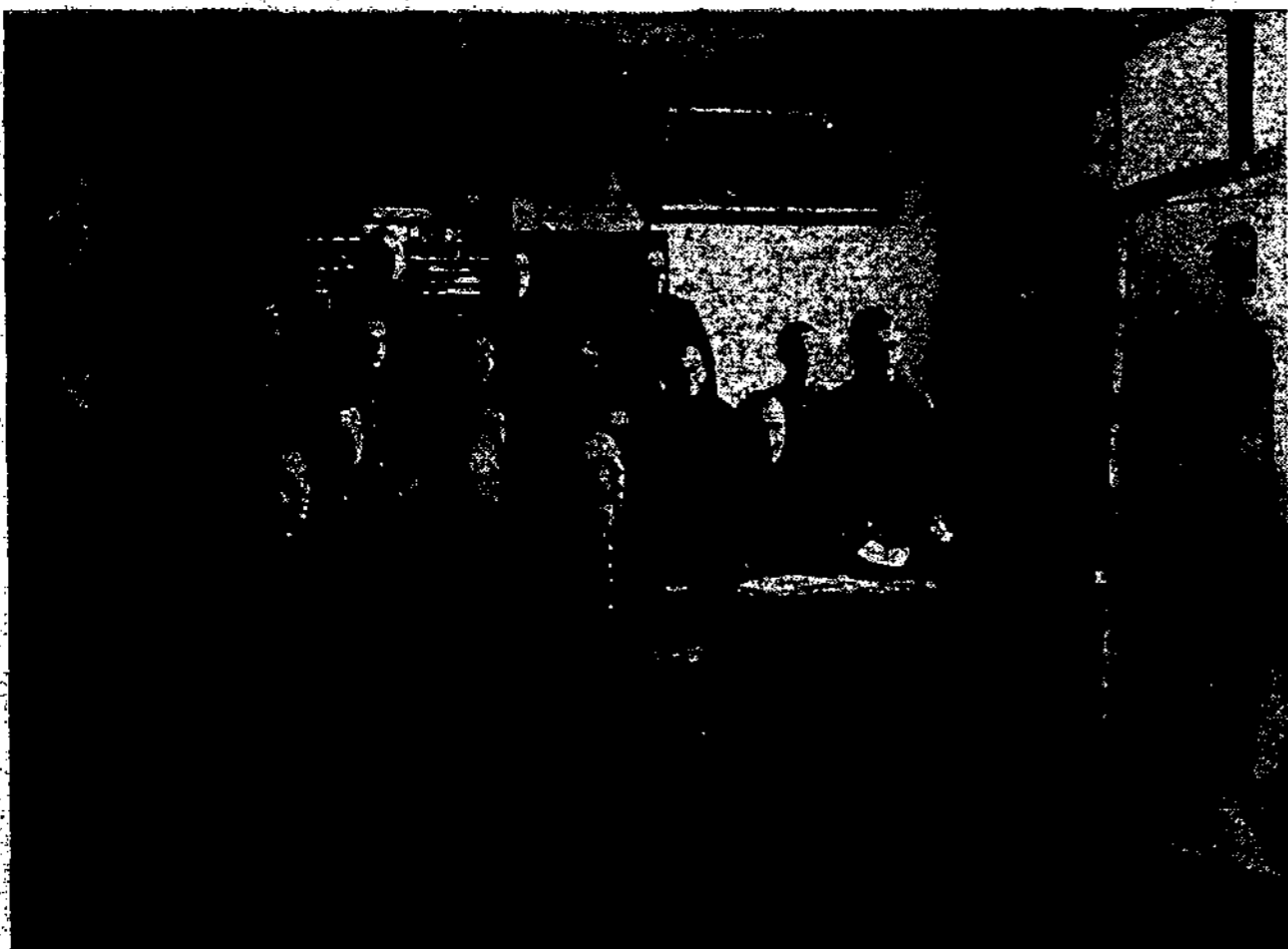
Rusų tipo kareivinės niūrios ir neįdomios. Nors statytos neperseniausiais prieškariniais laikais, tačiau jokių patobulinimų neturi. Svarbiausia, pasikeitus situacijai, kai kurios jų neatitinka net dabartiniams savo paskyrimams. Pavyzdžiui: jos buvo statytos kavalerijos arba artilerijos dalims. Pas mus dabar jose pėstininkai turi savo buveines. Net ir rusų pėstininkams statytos kareivinės mūsų pėstininkų padaliniam gyventi ne visai tinka, nes jos yra pritaikintos mums svetimai, buvusiai prieš karą, rusų kariuomenės organizacijai.

Vokiečių tipo kareivinės žymiai tobulesnės, nors taip pat prieškariniais laikais statytos. Stilius jų, nors mums ir svetimas, bet atrodo jaukesnis. Išorinė jų išvaizda daug linksmesnė. Ir patalpos vidus erdvesnis. Žinoma, jose ir mūsų kariuomenės dalys gali patogiau susitalpinti.

Todėl matome, kad pas mus kareivinės yra skirtingos. Nevisoms kariuomenės rūšims gyventi pritaikintos... Tiek to. Šiuo sunkiu krizės metu galime ir jomis tenkintis. Ateis laikas, kada mūsų viršininkai ir kareivinių suvienodinimu susirūpins. Ir šiuo reikalu jau yra padaryta pradžia. Tai aiškiai sako prieš kiek laiko atremontuotas vienas kariškas trijų aukštų flygelis — kareivinės 2 pėst. pulko rajone.

Rašant man šiuos žodžius ne vien kareivinės rūpi, bet ir esamieji prie kareivinių rajonai ir jų išvaizda. Prisipažinkime, kad mūsų kareivinių rajonai nepergeriausiai sutvarkyti. O čia jau mes patys ir be didelių išlaidų daug ką galime padaryti.

Visų mūsų įgulų kareivinių rajonai daugumoje smėliuoti. Beveik visi rusų laikais, maskavimosi sumetimais, apsodinti greitai augančiais ir paprasčiausios rūšies topoliais. Nepasakysiu, kad jie labai gražintų kareivinių rajonus. Anksčiau gal ir buvo naudinga maskuoti kareivines, bet dabar, išstobulėjus sekimui iš oro, ir šis argumentas atpuola. Be to, vasarą jie yra nepakenčiami. Subrendusias jų sėklas su pūkais, kaip sniegą, vėjas nešioja po rajoną. Langų atidaryti negalima... Užsiiminėti vėjuotą dieną prie kareivinių aikštėje — tikra kankynė. Išėina, kad mes topolius, be skriaudos kareivinių rajonų pagražinimui, galime pakeisti tinkamesniais medeliais: liepomis, kaštanais, klevais, uosiais ir panašiais. Mūsų rajonų

Gusarai sanitacijos pamokų metu.

Gusarų optikistų grupė (sekimo punkte).

(V. p. K. Ripskio foto).

MANTIS

Visiems yra žinomas pasakojimas apie Pilėnų kunigaikštį Margį, kuris, užaugęs pas kryževius ir išmokęs jų karo meno, gavęs jų išsilavinimą, visa tai sėkmingai sunaudavo vėliau su jais kovodamas.

Prūsai irgi yra turėję savo Margį. Tai buvo natangas Mantis, kronikose vadinamas Henrik Monte. Jį mažą kryževiai paėmė ir auklėjo Magdeburge drauge su kitais prūsų jaunikačiais, kad paskum galėtų išnaudoti jo jėgas kovai su vergiamais broliais prūsais ir lietuviais. Čia Mantis gerai pažino tų metų vakarų pasaulį, gavo riterio išsilavinimą, pažino kryževių karo paslaptis. Tačiau nepamiršo jis savo prūsiškos kilmės. Grįžęs į tėvynę, jis karštai remia prūsų pastangas nuversti vis labiau įsigalinčių kryževių jungą. Antrojo visuotinio prūsų sukilimo metu (1260—1274 m.) natangai jį išrenka savo vadu.

Jau sukilimo pradžioje prūsai taip surėmė kryževius, kad šie turėjo šauktis vakarų pagalbos. Popiežius paskelbė kryžiaus karą prūsams.

Pirmajai pagalbinei krėščionių kariuomenei kelią pastojo Mančio vedami natangai. Pakarbu lauke, netoli Brandenburgo, buvo kautynės. Po kelių valandų kruvinių kautynių narsūs natangai laimėjo. Vokiečiai vieni žuvo, kiti išbėgiojo, treti pakliuvo į nelaisvę.

Norėdami dievam padėkoti už pergalę, prūsai nutarė jiems paaukoti vieną belaisvį, sudeginant jį su žirgu lauže. Mesti burtai nurodė žymų kryževį Hirzhalsą iš Magdeburgo, su kuriuo Mantis jaunystėje draugavo. Natangų vadas norėjo išgelbėti seną draugą ir pareikalavo burtus antrą kartą mesti. Bet ir ši

kartą burtas krito Hirzhalsui. Dar trečią kartą Mantis norėjo išgelbėti ritierių, bet likimas nurodė vėl tą patį. Tada kryževis pats sutiko mirti ir buvo sudegintas lauže.

Po nepavykusio Karaliaučiaus apgulimo 1262 m. Mantis su natangais puola šitą svarbią tvirtovę. Kovodamas pirmose eilėse, jis sunkiai sužeidžiamas. Natangai pasitraukia.

Dvejais metais vėliau Mantis naikinamu žygiu nusiaubė vokiečių kolonizuotą Kulmiją. Grįžtantį su dideliu grobiu, įtvirtintoje stovykloje sustojusį, puola kryževiai, vedami mistro Helmericho. Natangai, išmušti iš apkasų, pasitraukia. Džiaugdamiesi pergale kryževiai, pamiršę atsargumą, puola vytiis bėgančius. Mantis, pastebėjęs kryževius pakrikus, sustabdęs natangus, pereina priešpuoliman ir bematant laukus nukloja kryževių lavonais. Pats mistras čia galą gavo. Tai buvo vienas didžiausių prūsų laimėjimų.

Dar ilgai prūsai kovojo. Tačiau kasdien mažėjo jų jėgos, o tuo tarpu iš Europos vis plūdo nauji būriai krikščionių. Tačiau prūsai nesugebėjo sujungti savo jėgų. Atskirai kovodami pasidavė sambiai, padėjo ginklus bartai. Bet Mantis į nieką nežiūrėdamas veda į kovas savo natangus.

Kryževiai sulaukia į talką atėjusią iš Vokietijos didelę kariuomenę. Susijungę su ja, vedami Misnijos markgrafo Dietricho, įsiveržia į Natangiją. Žygio tikslas buvo sunaikinti atkaklųjį Mantį.

Šitokiai kryževių jėgai priešintis neužteko vienos Natangijos. Bet tuo metu Lietuvoje, Mindaugą nužudžius, buvo vidaus kovos. Greitos pagalbos negalėjo gauti. Mantis ir ši kartą, matydamas tėvynę pavojuje, ilgai negalvojo. Savo jėgomis puolė milžinišką kryževių kariuomenę. Natangai kovojo apkasuose. Ilgas valandas virė žūtbūtinė kova, bet ši kartą Mantis jau neįstengė nugalėti daug gausingesnį ir geriau ginkluotą priešą. Kryževiai užėmė apkasus ir natangai, palikę daugybę kritusių, traukėsi. Kryževiai, sustoję krašto viduryje, siuntė kareivių būrius į visas puses, kurie sistematiškai naikino natangus.

Šios kautynės pakirto ir Mančio jėgas. Tačiau, matyt, jis dar nenustojo vilties, nes smarkiai gaudomas nebėga į Lietuvą, bet su 30 ištikimų karių slapstosi miškuose.

Kristburgo pilies komendantas sušnipinėjo vietą, kurioj slapstėsi didysis natangų vadas ir puolė jį tada, kai prie jo nebuvo nė vieno draugo. Įpykę už tuos smūgius, kurių tiek daug nuo Mančio patyrė, kryževiai prieš beginklį vadą išliejo savo pagiežą: pakorė medyje kalaviju nudūrė.

Taip žuvo vienas didžiausių prūsų laisvės gynėjų. Vyras, kuris per 13 metų daugybėje kautynių pirmose eilėse kovėsi, buvo keletą kartų sužeistas, kuris stačiai ieškojo mirties kautynių sukuriuose, neturėjo laimės garbingai kautynėse žūti. Drauge su Mančiu prūsai palaidojo ir savo laisvę. Kryževiai galutinai įsigalėjo Prūsijoje.

„Ir ramybė nuo to laiko viešpatavo Prūsijoje“, — rašė kryževių metraštininkas (Dusburg., s. r. p. 117.) O naujų laikų pačių vokiečių istorininkas priduria: jei tikrai taip būta, tai negalėjo ten būti kitokios ramybės, kaip tik kapinių ramybė (Evaldas).

išvaizda nuo to ne tik nenukentėtų, bet dar pagrožėtų.

Žinoma, mes tai turime atlikti sistemingai. Ne iš karto apnuoginti savo kareivinių rajonus, bet metai iš metų keisti senus medžius naujais tinkamesniais. Kaip pavyzdį galime paimti 5 pėst. pulko kareivinių rajoną. Pulku jame apsigyvenus, jis topoliuose skendo. Nuo jų nešiojamų su pūkais sėklų vasarą iš rajono reikėjo bėgti. O šiandien? Vietoje išpurtusių, netvarkingai išaugusių topolių, jaunos, gražios, kaip buketai, liepos rajoną puošia. Prie karininkų flygelių ir kareivinių — gražūs gėlių darželiai. Visa tai rūpestingai aptverta, sutvarkyta. . .

Panašiai galėtų būti ir kitų įgulų kareivinių rajonai sutvarkyti. Tuomet jie pralinksėtų, jaukesni pasidarytų. Visiems, o ypač jauniems kareiviams, ūpą keltų. Ir užsiėmimai aikštėse būtų daug jaukesni, malonesni.

Bet visa tai pasiekti reikia pasiryžimo, ypač mums, jauniems kariams. Viršininkai šioje kryptyje, tikėkime, mūsų iniciatyvos ir sumanymų nevaržys. Todėl mes patys jau ši pavasarį pasodintus medelius su noru prižiūrėkim. Gražiai sutvarkytų ir užsėtų darželių prie kareivinių ir toliau neužleiskim. Nemėtikime juose popierių ir nuorūkų. . . Įsidėmėkime visi, kad po prakaituotų dienos užsiėmimų vasarą medeliai teiks mums pavėsi, o žydinčios gėlės darželiuose — poilsį ir nusiramimą.

Jurgis Daina.

Sidera.

Rankinio šaunamojo ginklo istorija

Ginklai, kuriuos nuo senų senovės vartodavo, galima skirstyti į dvi rūši: apsaugojantieji ir kaunamieji. Prie pirmųjų priklausė tie ginklai, kuriais apsisaugodavo nuo smūgių: šalmai, skydai ir šarvai atskiroms kūno dalims ir visam kūnui pridengti. Seniausiais kaunamaisiais ginklais buvo: kūgiai, kirviai, alebardos, kardai, ietys, lankai ir pagaliau šaunamasis ginklas.

Sunku nustatyti, nuo kurio laiko pradėta vartoti šaunamasis ginklas, nes tokio aiškaus perėjimo prie minėtų ginklų istorijoje nerandame. Kur gavo pradžią šaunamasis ginklas, taip pat tikrų duomenų nėra. Čia yra dvi teorijos. Viena jų sako, kad ginklas kilo iš Azijos, gal dėl to, kad jo atsiradimas Europoje, kaip tik riterių laikais, sukėlė pasipiktinimą ir naudoti šaunamąjį ginklą, kaip kovos priemonę, laikė negarbinga. Ši teorija remiasi dar tuo, kad salietros, sieros ir anglies mišinys, sudarantis juodąjį paraką, buvo nuo amžių žinomas kiniečiams ir 13 amžiaus pradžioje vartojamas raketoms gaminti. Paraką iš kiniečių perėmė arabai ir pritaikė jį kulkos išmetimui iš medinio vamzdžio. Tokį ginklą jie pavadino: „madfa“ ir 1340 m. užkariavo juo miestus. Pagal tą teoriją arabai laikomi pirmojo rankinio šaunamojo ginklo išradėjais, kuris per Ispaniją pateko Prancūzijos, Vokietijos ir išplito visoje Europoje.

Antrosios, daugiau žinomos, teorijos šalininkai parako išradėju laiko vokiečių vienuolį Bertoldą Švarcą, o šaunamąjį ginklą, pasak jų, pirmieji pavartojo italai.

Laiko tarpai, kuriais atsiradavo šaunamieji ginklai įvairiose valstybėse, buvo taip nežymūs, kad yra sunku nustatyti, kas pirmieji juos pavartojo. Tikriausiai, kad jie atsiradavo visur tada, kai buvo pasiektas atitinkamas kultūros ir technikos pažangos laipsnis.

Lietuviai šaunamus ginklus perėmė iš vokiečių ordino, kuris tuo metu dažnai juos užpuldinėdavo. Reikia manyti, kad prie Gedimino tų laikų pavyzdžio šautuvas ir pas mus buvo žinomas, nes Vilniuje buvo cekhauzų, kur tarp kitų ginklų buvo ir šaunamųjų.

Pirmieji rankiniai šaunamieji ginklai buvo labai trumpais vamz-

džiais. Juos užtinkame 1346 m. kautynėse ties Kressi (Cresy); 1379 m. ties Ratisbona, 1410 m. ties Tannenbergu ir t. t. Vokiečiai 1427 m. kovose su husitais iš 80.000 kariuomenės turėjo 200 vyrų ginkluotų šautuvais.

Seniausi šaunamieji ginklai buvo dirbami mediniais vamzdžiais,

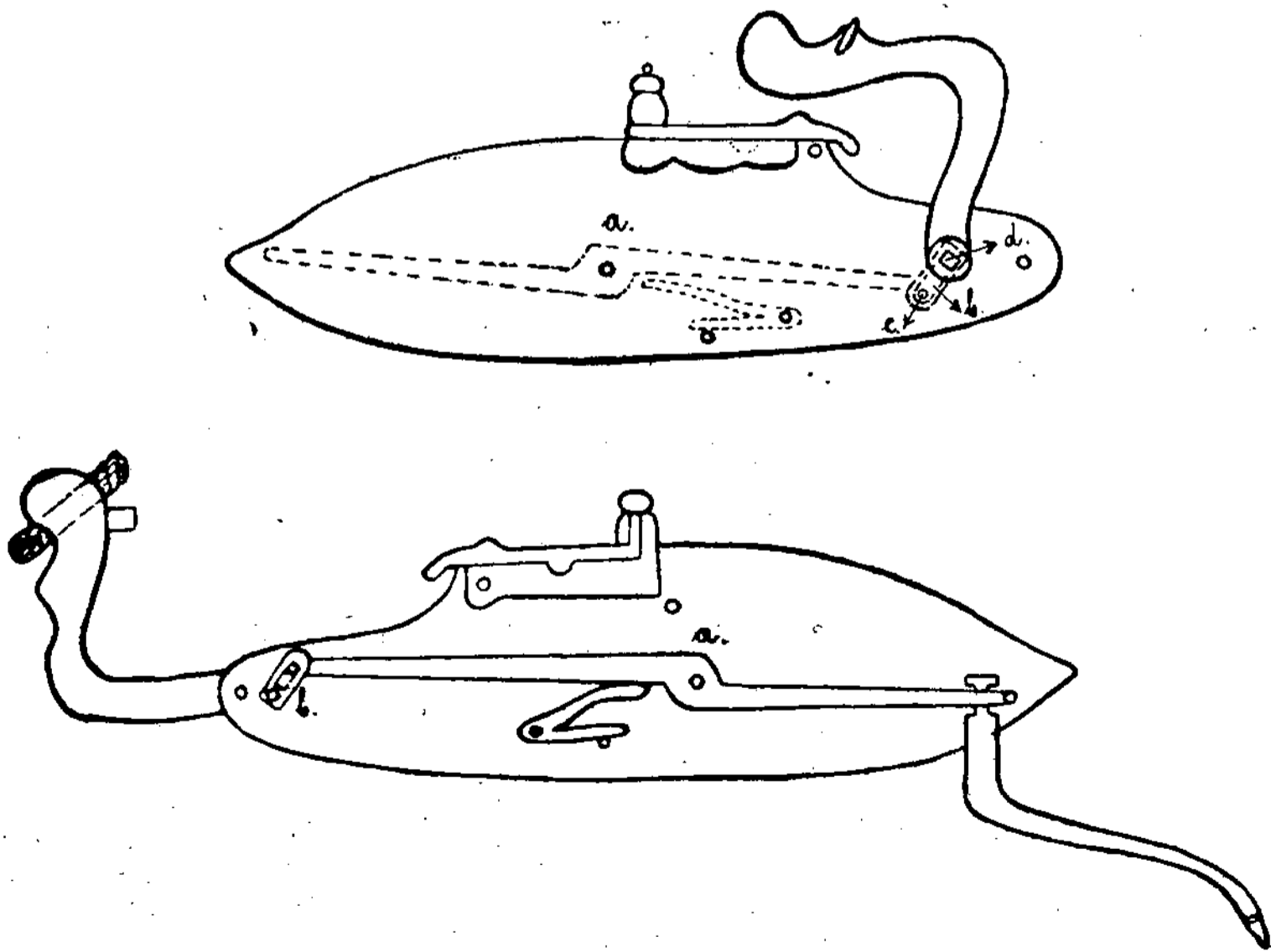

Brėž. 1. Raitininkas su puatrina.

kurie dažniausiai po pirmo šūvio sprogdavo. Vėliau dirbo bronzinius vamzdžius ir 15 amž. viduryje pradėta kalti iš geležies lapų, kuriuos apsukdavo apie medinę lazda ir sunituodavo. Vieną galą uždarydavo su geležiniu kyliu, kuris 15 amž. gale pakeistas sraigtu. Geležiniai

parako milteliai, o paskutiniai per skylutę vamzdyje uždegdavo patį užtaisą. Tokie ginklai neturėjo buožės, bet baigėsi tam tikra uodega, kurią šūvio metu įremdavo į krūtinę ar paimdavo po pažastim. 1460 m. sutinkami italų ir vėliau prancūzų raitininkai su ginklu, vadinamu puatriniu (poitrine —pranc. krūtinė), kuris buvo su trumpu vamzdžiu, pakabinamas ant kaklo ir per šaudymą paremiamas šakute (1 brėž.). Toks ginklas turėjo nemaža trūkumų: buvo sunkus, lėtai šaudė, netaklus; labai garsiai šaudydamas daugiau veikė prieš moralę.

Iki 15 amž. pabaigos užtaisą padegdavo ranka. Tai buvo labai nepatogu, nes šaulys buvo užimtas knatu ir negalėjo šūvio momentu taikyti. Pradėta ieškoti būdų uždegimą mechanizuoti. Čia atsirado knatinė spyna. Pirmieji pavyzdžiai paprasti (2 brėž.). Ilga nuleidžiamoji svirtis (a), sujungta rintim su gaiduko svirtimi (b), galėjo suklotis apie savo ašį (c). Patraukus nuleidžiamąjį kabelį, gaiduko svirtis sukdamasi ant savo ašies (d) traukė gaiduką, kuris prisilenkdavo ir degančiu knatu įdegdavo parako užtaisą. Paleidus nuleidžiamąjį kabelį, spyruoklio

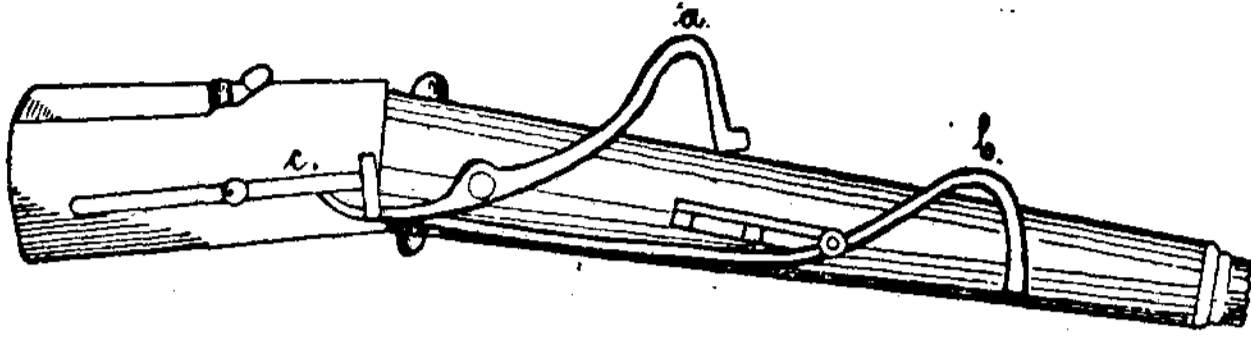

Brėž. 2. Knatinė spyna.

vamzdžiai buvo ilgesni už bronzinius. Užtaiso uždegimas buvo atliekamas įkaitintos geležies, žarijos ar smilkstančio knato pagalba, laikomo rankoje. Juo buvo padegami

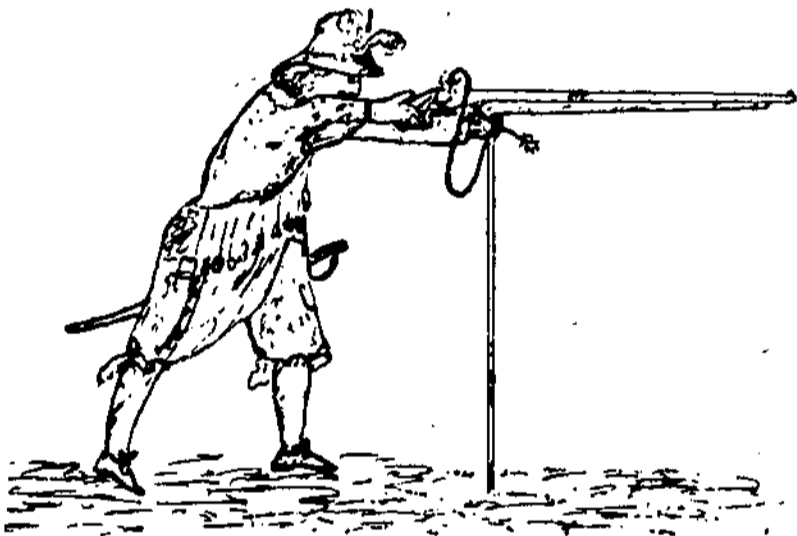
verčiamas gaidukas pašokdavo aukštyn. 1480—1500 m. atsirado kombinuotesnio tipo knatinė spyna (3 brėž.), kur gaidukas su knatu (a) staigiai nukrisdavo, nuleidžia-

mosios svirties (b) verčiamas; pakeltoj padėty jis laikomas nuleidiko (c) iškyšuliu. Kad knatas neužgestų, jo smilkstantis galas buvo įdedamas skardinėn dėžutėn su skylutėmis šonuose.

Brėž. 3. Patobulinta knatinė spyna.

15 amž. rankinius šaunamuosius ginklus vadina kabliniais, nes jie buvo kabliais pritvirtinami prie sienos ar tam tikro stovo ir buvo labai sunkūs, todėl labai nejudrūs, o be to, jų kulka nevisada pramušdavo šarvą. Daug judresnis ir nepriklausomesnis nuo tereno pasirodo ispanų muškietas (4 brėž.), ku-

Brėž. 4. Muškietininkas.

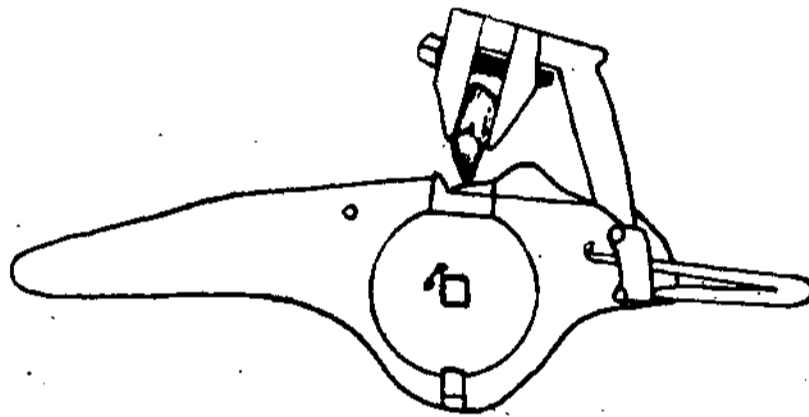
riuo 1520 m. apsiginklavo ispanai. Muškieto užtaisymas dar tuo palengvėjo, kad parakas buvo pilamas iš medinių saikelių, prikabinėtų prie diržo, o anksčiau jis buvo semiamas iš odinio krepšelio, imant kiekvieną kartą skirtingą jo kiekį.

Iš Ispanijos muškietą perėmė prancūzai, vokiečiai, olandai, švedai ir kiti. Geriausiai muškietus turėjo švedai. Prie Gustavo Adolfo švedų muškietininkai dalyvavo 30-ties metų kare, šaudydami iki 250 metrų tolumo. Jų muškietas svėrė 5—7 klg; $1\frac{1}{2}$ mtr ilgumo kulka svėrė 30 gramų, kalibras 13—25 mm. Turėjo ir taikomąjį prietaisą.

16 amž. pradžioje, apie 1515 m., atsirado naujos sistemos spyna žinoma ratinė vardu (5 brėž.). Ratinėj spynoj žiežirbą įskeldavo titnago trinties į geležį pagalba. Specialiu raktu užtrauktas spyruoklis užsukdavo grandinėle ant būgnelio ir prilenkdavo gaiduką su įstatytu titnago gabalėliu. Paspau-

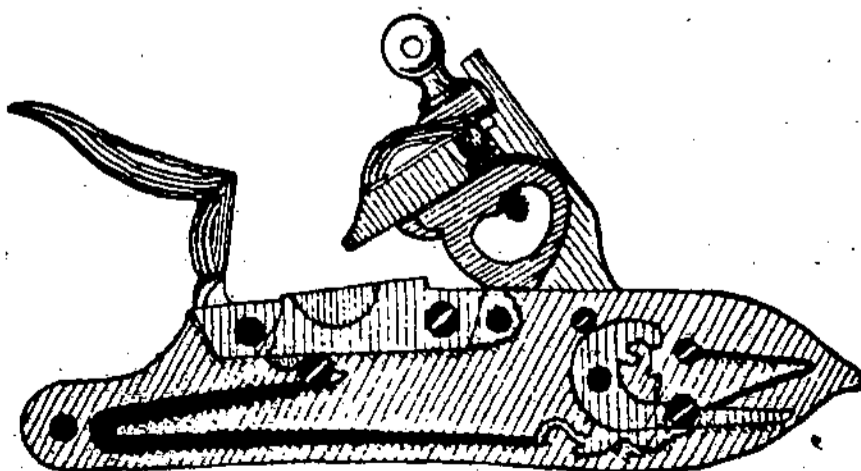
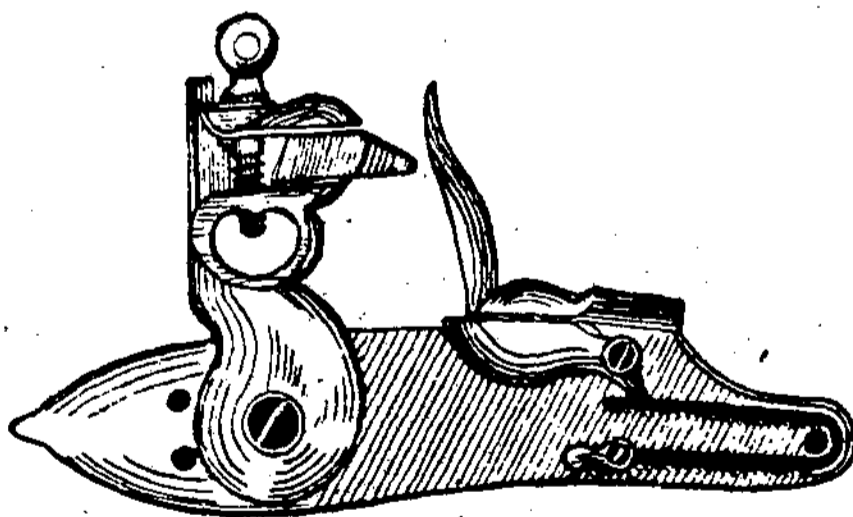
dus nuleidžiamąjį kabelį, spyruoklis atsipalaiduodavo, traukdavo grandinėle, ši gi sukdamo ratelį, kuris trindavo titnagą ir įskėlęs žiežirbas uždegdavo paraką. Šautuvai su ratinėm spynom turėjo pas-

tovesnes buožes. 1570 m. buožė turėjo daug gražesnę formą už muškieto buožę: plonas kaklelis, šiek tiek palenktas žemyn, išsilakė iki 17 amžiaus vidurio.

Brėž. 5. Ratinė spyna.

1640 m. titnagas naudojamas skiltuvinėj spynoj (6 brėž.). Skiltuvas krisdavo nuleidžiamųjų plunksnų verčiamas ir titnagas, skeldamas į geležį, įskeldavo žiežirbų, kurios padegdavo paraką.

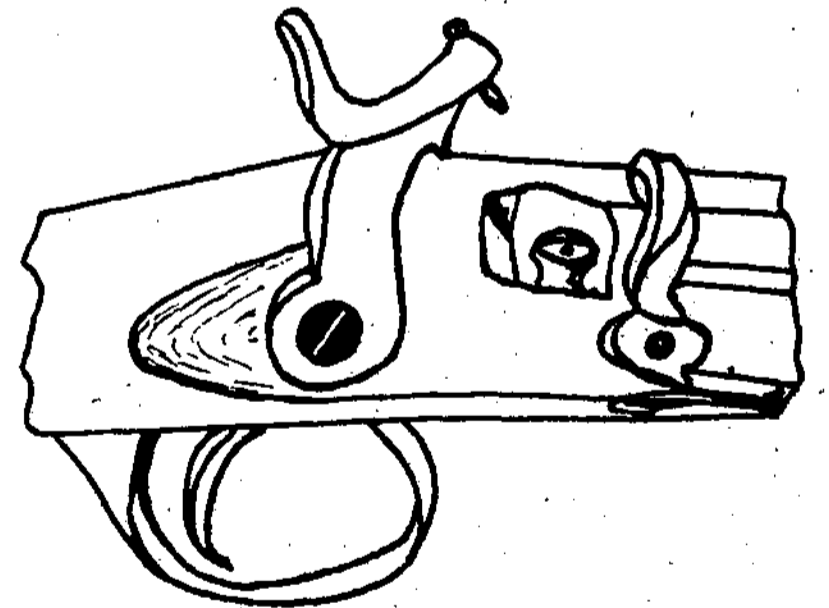

Brėž. 6. Skiltuvinė spyna.

Nuo 1777 m. Prancūzijoje nustatytas pastovus šautuvo pavyzdys

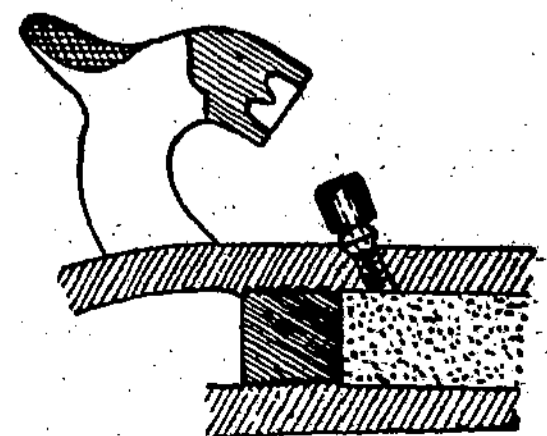
ir plačiai pradėta dirbti šaunamus ginklus. Jau 1789 m. turėjo 700.000 rezervinių šautuvų, o nuo 1801 iki 1816 metų Anglija ir Prancūzija išvežė į kitas šalis 7 milijonus šautuvų. Jų šautuvai turėjo, kaip priedą artimoms kautynėms, durtuvą, kuris buvo mėginamas jau nuo 17 amž. vidurio. Pirmasis durtuvas buvo panašus į peilį, užmaunamas ant šautuvo laibgalio ir mediniu tuščiaviduriu kotu. Nemažas jo nepatogumas buvo tai, kad užmautas jis neleisdavo nei šauti, nei užtaisyti. 18 amž. trikampis durtuvas buvo užsimaunamas ant vamzdžio ir nekliudydavo užtaisyti. Nuo 1768 m. Prancūzijoje pradėjo vartoti durtuvus, kurie žiedo pagalba buvo užmaunami ant vamzdžio. Austrų turkų kare 1788—1792 m. austrai nuolatos nešiojo durtuvus, pritaistytus prie vamzdžių. Juos pasekė vokiečiai ir išnešiojo durtuvus ant šautuvų iki 1871 m., o rusai ir iki šiol išlaikė tą pavyzdį.

Napoleono karai, kuriuose buvo vartojami šautuvai su skiltuvinėm spynom, pakankamai įrodė jų trūkumus. Reikėjo išrasti geresnį ginklą. Čia padėjo Berthollet'as, 1786 m. išradęs sprogstamąjį medžiagą. Tuo išradimu pasinaudojęs prancūzas Debuber (Déboubert), 1820 m. padirbo kapsulinį ginklą (7 brėž.), o 1842 m. juo buvo gin-

Brėž. 7. Kapsulinis šautuvas.

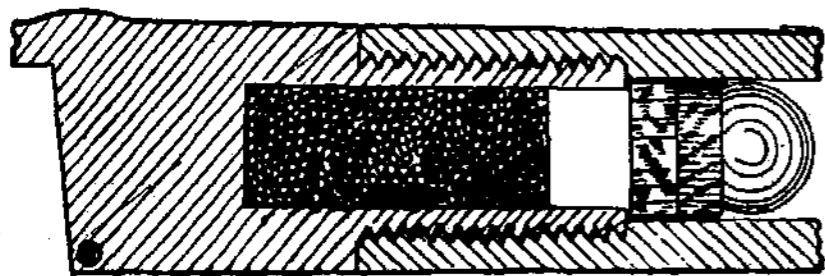
kluta prancūzų kariuomenė. Gaidukas (8 brėž.) turėjo plaktukėlio formą, pritaikintas sudaužyti kapsulę, užmautą ant cilindrinės šer-

Brėž. 8. Gaidukas.

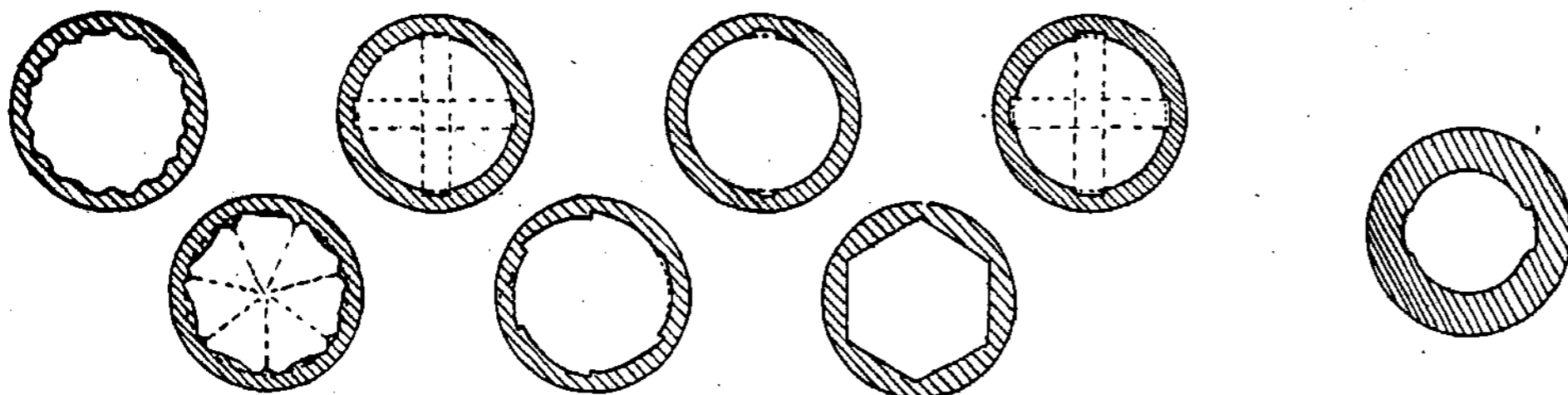
dies, skylute susisiekančios su užtaisų vamzdžio kiaurymėje.

Visi čia aprašytieji šautuvai turėjo lygius vamzdžius ir buvo užtaisomi per laibgalį, dedant į šautuvo dugną atskirai parako užtaisą ir įkišant kulka, kurios būdavo įvairių pavidalų, dažniausiai rutulio formos. Vėliau, kad dujos per daug nenaudingai nesiskverbtų tarp kulkos ir vamzdžio sienelių, buvo užmaunama ant medinio kotelio (9 brėž.). Tų šautuvų taiklu-

Brėž. 9. Apvali kulka.

mą ir šaudymo tolumą žymiai padidino jau 15 amž. atsiradusios graižtvos. Pirmieji graižtvuotieji šautuvai turėjo tiesias ir įvairių formų graižtvas (10 brėž.).

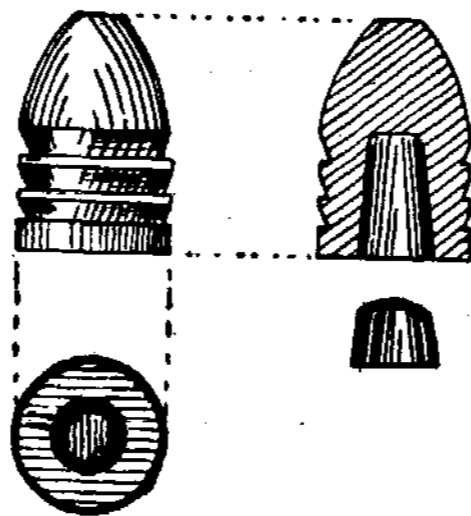

Brėž. 10. Tiesiuju graižtrėvų vamzdžiai.

16 amž. atsirado šautuvai su rintine graižtva. Jie taip pat buvo užtaisomi per laibgalį pailga kulka (11 brėž.), kuri dugne turėjo dubenėlį. Šūvio metu dujos išplėsdavo jos sienelės ir prispausdavo prie

vamzdžio vidaus, užpildydami graižtvas.

Nemažą ginklų istorijoje perversmą sukėlė užtaisymas per drūtgalį. Pirmosios spynos buvo labai paprastos konstrukcijos ir už-

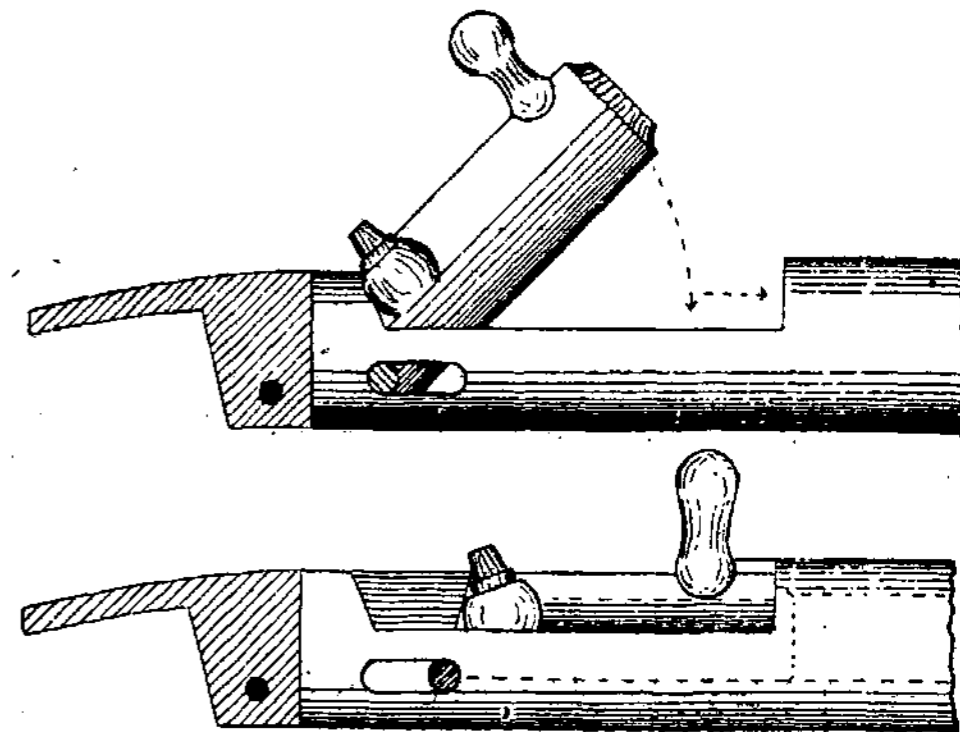

Brėž. 11. Pailgoji kulka.

taiso uždegimo atžvilgiu niekuo nesiskyrė nuo senųjų (12 brėž.). Šaunamasis ginklas dar laukė tolimesnių tobulinimų. Išrastas vokiečio Dreizės (Dreiyse) 1827 m. unitarinis šovinis, kur kulka, parakas ir smogiamoji sudėtis buvo vienoj vietoj. 1840 m. pritaikinta slidi-

pat metu atsirado sandėlinis šautuvas, automatiškai paduodantis po vieną šovinį (atidarant ir uždarant spyną) į šovinio lizdą.

Tuo būdu tobulėjo šaunamasis rankinis ginklas, kol pagaliau pasiekė šių dienų ginklo pavyzdį. Atskleidę žmonijos istorijos lapą matysime, kad jis žengė lygiagrečiai

Brėž. 12. Uždaras, užtaisantis per drūtgalį.

su nuolat progresuojančia kultūra ir technika. Ir dabartiniais laikais, paskutiniams faktoriams plečiantis, jis anaipol nėra stabilizuotoj padėty, bet taip pat nuolat rodo tendencijos tobulėti. Čia tenka paminėti dar vieną svarbiausių dalykų, kuris tam darbui trukdo, būtent, ekonomišką šalies išgalę; nes perginkluoti kariuomenę nauju tobulesniu ginklu kainuoja milžiniškus pinigus. Todėl įvesti naują ginklą galima tik palaiptinai, išimant iš vartojimo netinkamą seną.

J. ltn. Valevičius.

Dievo Kūno šventė Kaune

Kiekvienais metais gražiausiu metu pavasario pabaigoj būna Dievo Kūno šventė. Ir šiemet gegužės 26 d. pasitaikė gražus oras.

Ilgą procesiją ėjo nuo Katedros iki Igulos bažnyčios. Namai, pro kuriuos turėjo eiti iškilminga eiseną, buvo papuošti gėlėmis ir atitinkamais paveikslais. Gražiai buvo paruošti Respublikos Prezidento rūmų kiemo vartai. Čia plėvėsavo tautiškos vėliavos, išpinti žaliuojanti obalsiai ir viduryj įrašas, pritaikintas dienos šventei.

Bet gražiausiai sutiko procesiją Igulos bažnyčia.

Aukštos kolonos buvo išpintos vainikais ir per laiptus ištiestas platus kilimas. Prie pat durų viršuj įrengė altorių. Sargybą prie laiptų ėjo karo policijos žandarai — puskarininkiai.

Žemiau ant asfalto iš abiejų Igulos bažnyčios pusių išsitiesė ilgos eilės karių garbės sargyba.

Nenuostabu, kad toks rimtas ir garbingas sutikimas arkivyskupo su visa eiseną sutraukė prie Igulos bažnyčios tūkstantinę minią, kuri užpildė visas gretimas gatves ir erdvia aikštę prieš bažnyčia.

Salvator.

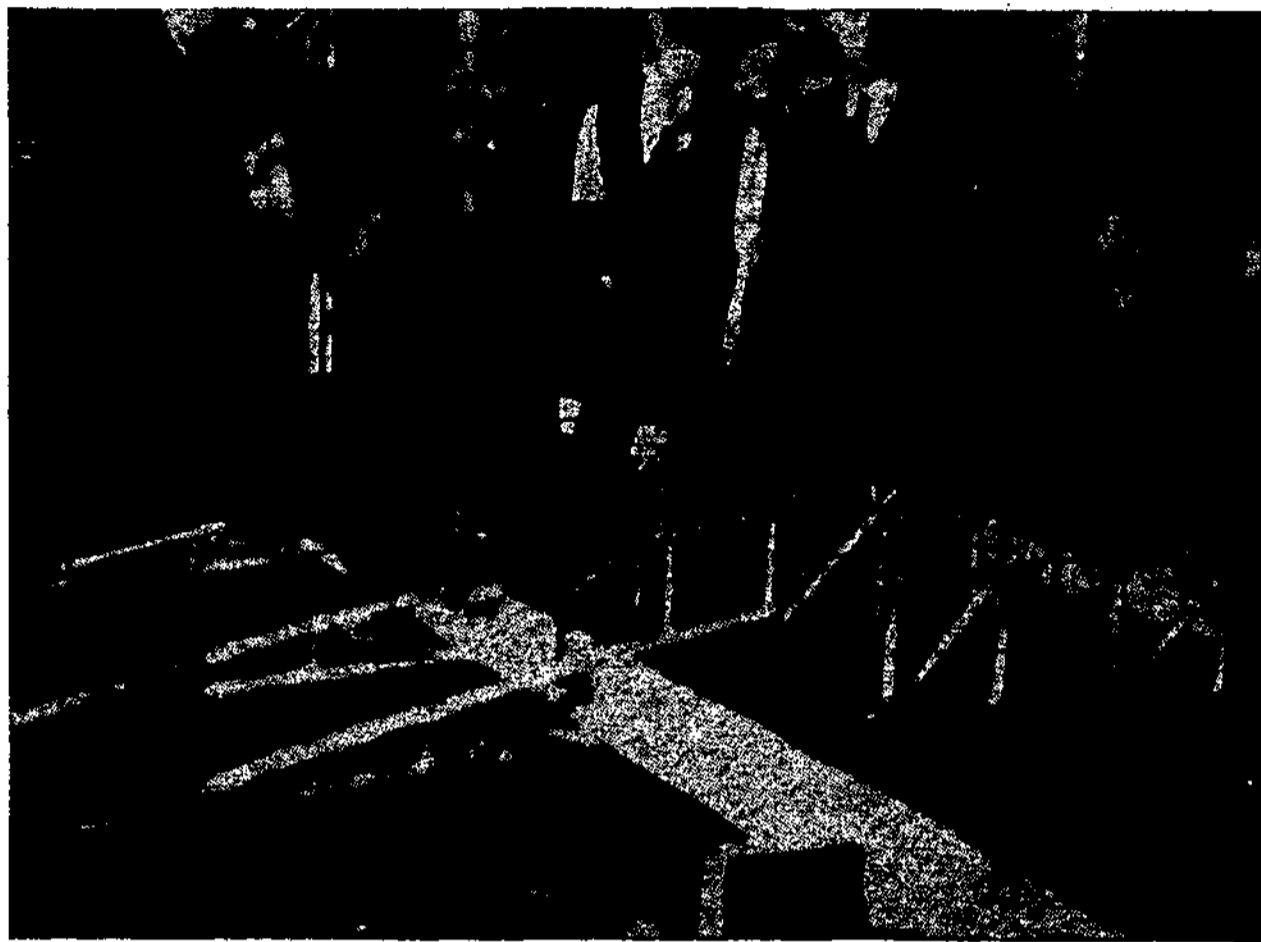
Dievo Kūno šventės iškilmės Kaune. Kareivių garbės sargyba prie Igulos bažnyčios sutinka šv. Eucharistiją ir ją lydintią bažnytinę eiseną. Extra-Foto.

Jo Ekscelencijai Krašto Apsaugos Ministeriui

Baisogalos valsčiaus savivaldybės namų šventinimo proga valsčiaus savivaldybės ir visuomenės atstovai sveikina Jūsų Ekscelenciją ir visą mūsų narsiąją kariuomenę, atsimindami tai, jeigu ne Jūsų krūtinės būtų pastojusios kelią priešui į tėvynę, mes čia laisvai susirinkti negalėtume. Dėkodami už iškovotą laisvę, prašome stovėti Tėvynės sargyboje ir vaduoti pavergtus kraštus.

Išmušus kovos valandai, mes, kaip vienas, stosime į jūsų eiles ir padėsime iškelti Lietuvos vėliavą Gedimino kalne.

Susirinkusių vardu *J. Vaišnys, M. Bložė ir A. Jučys.*

Technikai moksleiviai prie planerio darbo. Montuojamas sparnas. Vidury stovi būsimas skraidymų instruktorius leit. Heidrikis.

Extra-Foto.

Ką nuveikė technikai planeristai. Gegužės 29 d. buvo paskutinis A. T. M. aviacijos būrelio susirinkimas. Susirinkimą atidarė būrelio pirmininkas Rozenbergas, vienas būrelio kūrėjų ir labiausiai rūpinąs jo veikimu.

Pranešė, kad valdybos ryšys su nariais nutrūksta tik laikinai. Dabar aukštesniojoje technikos mokykloje visose klasėse prasideda egzaminai. Todėl darbo daugybė, ir planerio statyba nutrūksta. Ankstyvesnis apskaičiavimas — baigti gegužės mėn. pabaigoje neišsipildė dėl lėšų stokos. Planeris jau beveik baigtas. Pagaminti sparnai, sudėtingiausia ir daugiausia laiko užimanti dalis, pagaminti gilumos ir krypties vairai, taip pat išpiautos dalys dėl pačio planero korpuso. Teliaka sparnus apmauti drobe ir visas dalis surinkti. Tą darbą atliks aviacijos būrelio nariai per vasaros atostogas. Nedaug teliko iki pakilimo į orą.

Rugsėjo 8 d. paskirta Kauno planeristų šventė. Šiemet ta šventė bus pirmoji ir dalyvaus jau keturi planeriai. Vienas A. T. M., trys — naujai statomi Lietuvos aero klubo ir ketvirtas leit. Milaševičiaus tas pats, kuris taip nelaimingai nukentėjo su p-le Steponaityte.

Šventės pelnas manoma skirti naujiems planeriams statyti. Taip pat galutinai priimtas narių ženkliukų projektas. Projektą savarankiškai pagamino patys technikai.

Planeristas.

Visi žuvo — tik aš gyvas likau!...

(Iš kpt. P. Starevičiaus atsiminimų).

1920 m. spalio m. 17 d. iš ryto gavau įsakymą pasiųsti stiprų žvalgų būrelį su geru puskarininkiu išaiškinti lenkų padėtį ties Beržynėliais-Mikoliškiais. Paskyriau II būrio būrininką vyr. pusk. Stasį Staugą su jaun. pusk. Jonu Rastausku ir 8 žmones iš II būrio naujokų. Žvalgai išvyko tik pradėjus aušti. Rytas buvo skaistus — saulėtas. Buvo labai gerai matyti,

todėl aš nuo kalnelio sekiau mūsų žvalgų veikimą. Mano sekimas greitai nutrūko, nes žvalgai greitai prazuvo mažuose pušynėliuose. Budų kaimas, kuris buvo už tų miškelių, buvo gerai matytis. Buvo tylu. Tik staiga Budų kaime pasigirdo tankus šaudymas, o kelioms minutėms praėjus staiga nutilo. Kiek vėliau pasigirdo lenkų kulkosvaidžių tarškėjimas. Už kokio pusvalandžio pamačiau atbėgantį vieną pasiųstų žvalgybon naujokų. Atbėgęs naujokas uždusęs pranešė, kad vyr. pusk. Staugas su visais kitais pateko į lenkų nelaisvę ir kad jis tik vienas pabėgo. Aš paabejojau ir laukiau toliau. Žiūriu, kad iš miškelių išsirikiavę pareina visi kiti, vyr. pusk. Staugo vedami. Vyr. pusk. Staugas buvo kruvinomis rankomis. Pasirodo, kad visai kas kita ten buvo. Mūsų žvalgai, vyr. pusk. Staugo vadovaujami ir lenkų nematomi, įsibrovė į Budų kaimą. Tenai buvo lenkų uždvara. Lenkai pamatę, kad lietuviai kaime, persigandę ir šaukdami „liūvini za svirnom!“ susibūrė iš kito galo to svirno, kur buvo puskarininkis Staugas ir Rastauskas. Kiti mūsų naujokai, persigandę, sugulė darže už tvoros. Pasirodžius lenkui iš už svirno kampo, Staugas šovė į jį, bet užtaisant šautuvą antru šoviniu ties šovinio lizdu susigrūdo du šoviniai ir jis, karščiuodamasis, negalėjo uždaryti šautuvo. Susižeidė sau pirštus. Tada vyr. pusk. Staugas sugriebė šautuvą iš jaun. pusk. Rastausko ir pradėjo šaudyti į lenkus. Lenkai, persigandę, pradėjo bėgti į čia pat esantį raistą. Vyr. pusk. Staugas ir jaun. pusk. Rastauskas išsivijo lenkus ir nuo kalniuko šaudė bėgančius per raistą. Naujokai, kurie gulėjo už tvoros, pamatę savo būrininko ir skyrininko drąsumą, taip pat įsidrąsino ir išbėgę ant to pat kalniuko pradėjo šaudyti bėgančius ir griuvančius raiste lenkus. Kiek ten žuvo lenkų, tikrų žinių nėra. Spėjama, kad 6—8 žmonės, nes vyr. pusk. Staugas vienas yra pataikęs šešiams. Mūsų žvalgai pasitraukė tik tada, kada lenkai nuo Beržynėlių pradėjo į juos šaudyti iš 2 kulkosvaidžių. Iš mūsų pusės žuvo nuo kulkosvaidžių ugnies eilinis naujokas Breneris Zakas, kuris buvo atsilikęs nuo kitų kitoje pusėje kalnelio. Po to įvykio lenkų žvalgai nepasirodydavo. Tik Antakalčių kaimą lenkai apšaudydavo iš mažo kalibro artilerijos. Taikydavo į tą namą, kur aš stovėjau. Sviediniukai krisdavo kieme, bet į namą nepataikydavo. Matyt, lenkai iš vietos gyventojų sužinojo, kuriame name stovime.

S. D.

„Kario“ redaktorius

mjr. Balčiūnas, nuo š. m. vasario 14 d. sirgęs, gegužės m. 28 d. išėjo iš Karo ligoninės. Dar tebevaikščioja pasiremdamas lazda. Paleistas atostogų iki liepos 1 d.

Valščiaus namų pašventinimas ir žuvusiųjų karių pagerbimas. Baisogalos miestelis (Kėdainių apskr.) per didįjį karą smarkiai nukentėjo. Sudegė didesnė jo dalis. Taip pat sudegė ir valsčiaus rūmai.

Šį pavasarį valsčiaus pastangomis pastatyti nauji rūmai, kurie š. m. gegužės mėn. 22 d. buvo iškilmingai pašventinti — atidaryti.

Į iškilmės iš Kėdainių atvyko apskr. viršininkas p. Vaišnys, apskrities valdybos nariai ir kiti visuomenės atstovai. Po iškilmingų pamaldų buvo pašventinti ir atidaryti naujieji valsčiaus namai, o po to visi iškilmingai nuvyko į Nepriklausomybės aikštę ir sudėjo ant paminklo žuvusiems vaikams. Iškilnių metu pasakyta kalbų, prisimintą sunkūs Lietuvos kovų laikai ir pabrėžta mūsų kariuomenės nuopelnai Tėvynei. Ta proga buvo nusiūsta sveikinimai J. E. Respublikos Prezidentui, Vyriausiam ginkluotųjų jėgų viršininkui, ponui krašto apsaugos ministeriui ir kitiems vyriausybės nariams. Provincijos iškilmės labai pajvairino 8 pėst. pulko dudų orkestras.

4 pėst. Liet. Kar. Mindaugo pulko ŗventė

Geguŗės mėn. 29 d. pulkas apvaikŗčiojo savo metinę ŗventę, kurios metu buvo ir naujŗ kareiviniŗ, o lygiai ir kitŗ naujai pastatytŗ pulko bŗtiniems reikalsams trobesiŗ paŗventinimas. Į iŗkilmes iš Kauno nuvyko J. E. p. Respublikos Prezidentas, lydimas kr. apsaugos, vėdaus reikaliŗ ir susisiekimo ministeriŗ, valstybės kontrolieriaus ir generaliteto bei aukŗtesniŗjŗ karininkŗ su vyriausiojo ŗtabo virŗsininku gen. ŗtabo gen. leit. Kubiliŗnu prieŗaky.

Iŗ Kauno stoties traukinys su svečiais išvyko 6 val. 30 min. ir atvyko į Radviliŗskio stotį apie 9 val. Čia mus, palydovus, maloniai nustebino išpuoŗta vėliavomis ir ŗaliumynais stotis. Pasirodo, kad Radviliŗskio įgula, visuomeniŗskosios organizacijos ir ŗiaip gausiai susirinę piliečiai atėjo pasitikti mylimo savo vyriausiojo Vado ir jo pastatytos vyriausybės atstovŗ. Geleŗinkeliŗ kuopa išstatė garbės sargybą su orkestru. Sutikime dalyvavo ŗauliai, gaisrininkai, skautai, moksleiviai, geleŗinkeliečiai ir ŗalia jŗ gausus piliečių bŗrys, sukėlęs Valstybės Galvai ir vyriausybės atstovams triukŗmingas ir dŗiaugsmingas ovacijas. P. Prezidentas priėmė iš vietos valdŗios atstovŗ raportus ir apeidamas garbės sargybas ir išsirikiavusiŗ organizacijŗ eiles su daugeliu maloniai pasikalbėjęs ir priėmęs gėliŗ bukietus su Radviliŗkiu atsisveikino ir garsaus susirinkusiŗjŗ „valio“ lydimas išvyko Panevėžio link.

Panevėžio stoty svečius sutiko I divizijos vadas gen leit. Tomaŗauskas, 4 pulko vadas gen. ŗt. pulk. Griganavičius, apskrities virŗsininkas Staŗkevičius, burmistras T. Chodakauskas ir kiti vietos valdŗios ir visuomenės atstovai.

Panevėziečiai, matyt, pasiilgę laukė garbingŗ svečių atvykimo. Stotis ir miestas pasipuoŗė vėliavomis, ŗaliumynais, garbės vartais. Nuo stoties iki Pajuostės dvaro, kur naujai dabar įsikūrė 4 pulkas moderniŗskose ŗavinčiais atrodančiose patalpose, bus apie 6 — 7 kilometrai kelio, o per patį miestą apie 3-tą kilometrŗ. Nuo stoties, miesto link, išsirikiavę ŗpaleriais savanoriai kūrėjai, kuriŗ tarpe buvo keletas jau ŗilŗ seneliŗ; toliau ėjo ŗauliŗ, skautŗ ir moksleiviŗ ŗpaleriai iki pat miesto ribŗ. Pilnos gatvės dŗiŗgaujantiŗ ir nuoŗirdžiai „valio“ lydinčių savo mylimą ir didŗiai gerbiamą Vadą. Atvykus į Pajuostę, 4 pulko vadas pakvietė svečius kukliŗ prieŗpiečių. Apie 11 val. Resp. Prezidentas su palydovais nuvyko į pulko aikŗtę, kur buvo paruoŗtas pamaldoms laikyti graŗus aukuras (altorius) ir jau stovėjo išsirikiavę pulko kariai su savo vėliava ir orkestru. Pulko kairiajam sparne atsistojo savanoriai kūrėjai, skautai, gaisrininkai ir kitos organizacijos su savo vėliavomis, o organizacijŗ ŗžpakaly didŗiulė minia ŗmoniŗ.

R. Prezidentas, kr. aps. ministerio, vyr. ŗtabo virŗsininko, divizijos vado ir kitŗ lydimas, sveikindamasis,

apėjo pulko ir organizacijŗ eiles ir tarė pulko kariams keletą ŗodŗiŗ, paaiŗkinančių ŗios ŗventės ypatingą reikŗmę.

Prasidėjo miŗios, kurias atlaikė vyr. kariuomenės kapelionas kun. Mironas, pulko kapelionui asistuojant. Per miŗias graŗiai giedojo pulko kariŗ choras ir grieŗė dudŗ orkestras. Po miŗiŗ kun. Mironas pasakė pamokslą, kuriame aiŗkino kariams, kad tik mylėdami Dievą, artimą ir tėvynę, klausydami savo vadŗ, susiklausydami tarpusavy ir tik Dievui padedant galėsime išlaikyti savo nepriklausomybę ir atgauti ŗgrobtaŗją Lietuvos dalį su sostine Vilniumi.

Po pamaldŗ vyriausybė ir svečiai apŗiūrėjo kareivines ir kitas pulko patalpas, o kun. Mironas jas paŗventino. Jau pati kareiviniŗ išvirŗsinė išvaizda sudaro malonaus ir didingo išpŗdžio, o įėjus į vidŗ tai tiesiog negali atsidŗiaugti jŗ sumaniu pritaikymu kariŗ gyvenimui. Tai jau ne niurios, nejaukios rusŗ mums paliktos kareivinės, o erdvios, ŗviesios, turinčios visus kultŗringam ŗmogui įrengtus patogumus, jaukios patalpos.

13 val. 30 min. po atviru dangumi, graŗiam ant Juostos upės kranto parke, buvo bendri svečių ir pulko kariŗ pietŗs, kuriuose dalyvavo ir pakviestas gausus L. K. Mindaugo Panevėžio skyriaus savanoriŗ kūrėjŗ bŗrys. Pietŗ metu buvo pasakyta keletas graŗiŗ kalbŗ ir pulko kariai, atsidėkodami vyriausiam savo Vadui P. Resp. Prezidentui su vyriausybės nariais ŗž atsilankymą ir malonius linkėjimus, suŗuko nuoŗirdŗ griausmingą „valio“. Tuo bendri pietŗs baigėsi.

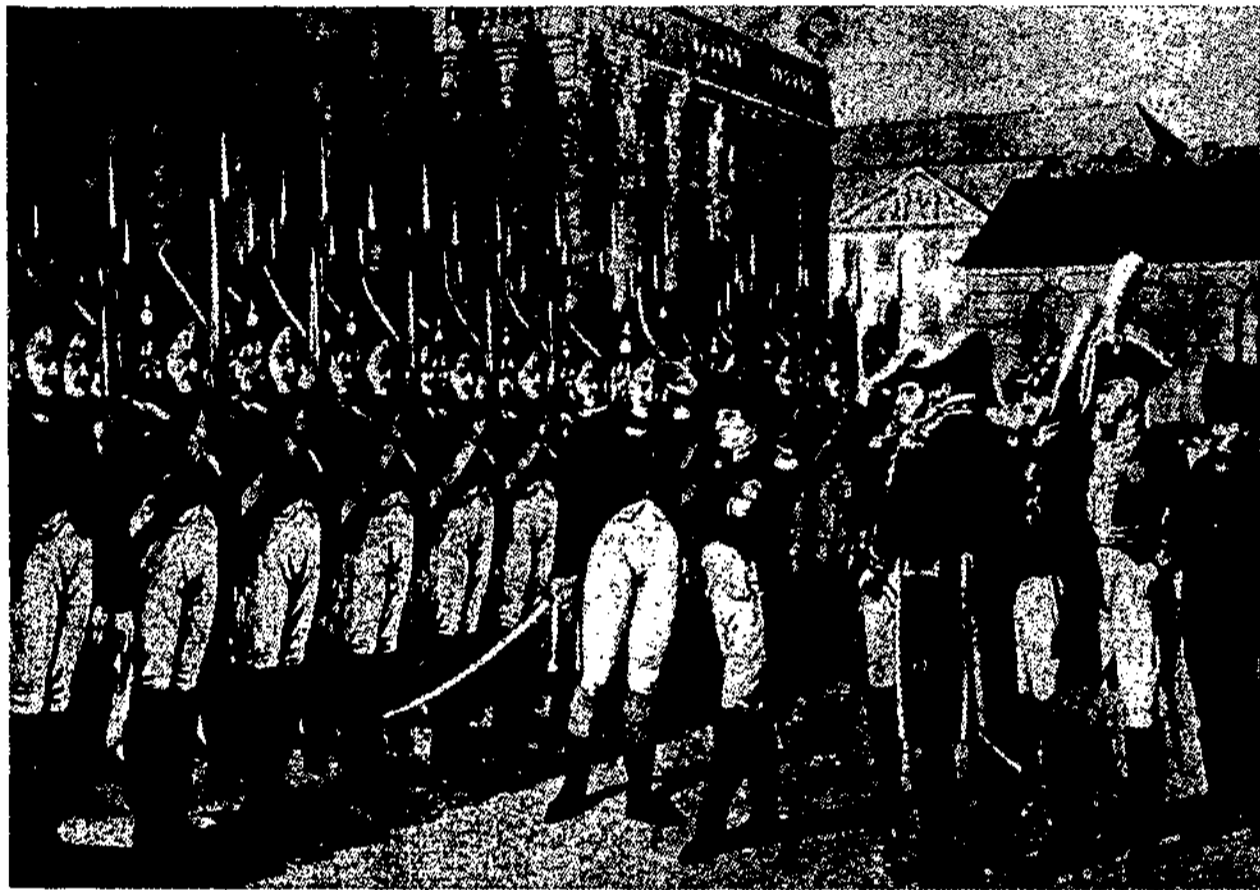
Po pietŗ P. Prezidentas aukŗtŗ svečių ir pulko vado lydimas teikėsi aplankyti esančią ŗalia Pajuostės labia graŗioj vietoj savo globojamŗ ir mylimŗ skautŗ stovyklą. Čia p. Prezidentas, nuoŗirdŗžiai skautus pasveikinęs, pasakė jiems graŗią kalbą, kurioje palygino dar ne tiek senus sunkios verguvės laikus su dabartinais laisvės ir dŗiaugsmo laikais ir skatino mylėti laisvą tėvynę, nenuilstamu darbu nuolat ją stiprinant. Skautai, atsidėkodami ŗefui ir svečiams ŗž atsilankymą ir malonius jo tartus jiems ŗodŗius, savo papročiu dŗiaugsmingai ŗefą pasveikino, sukūrė lauŗą, graŗiai padainavo, padeklamavo ir paŗaidė. Entuziastiŗkai skautŗ išlydėtas P. Prezidentas grįžo į pulko karininkŗ ramovę, iš kur, po kuklios kavos, su aukŗtaisiais svečiais išvyko atgal į Kauną.

Malonŗ išpŗdį teko išsiveŗti iš Panevėžio, pamāčius tenyŗkŗcios kariuomenės vadovybės, valdŗios atstovŗ ir visuomenės graŗŗ sugyvenimą ir mokėjimą taip puikiai organizuotis. Lyg tai bŗtŗ didŗiulė kits kitą mylinčių nariŗ pavyzdinga ŗeima. Tiek vieniems, tiek kitiems, o ir jŗ vadams, toks graŗus sugyvenimas atneŗa didelę garbę, o mŗsŗ mylimai Tėvynėi dŗiaugsmą.

Paskutinės Napoleono kautynės

1812 m. Napoleono žvaigždė užgeso. Badas ir šaltis sunaikino didžiulę jo kariuomenę Rusijoje. Antro smūgio jis susilaukė ties Leipcigu, kur jis vėl pralaimėjo trijų dienų kautynėse: Napoleono priešų kariuomenė netrukus paėmė Paryžių. Pats imperatorius buvo nuverstas nuo sosto ir ištremtas į Elbos salą. Atrodė, kad viskas baigta. Vienoje (Austrijoje) posėdžiavo kongresas, užsimojęs pertvarkyti per Napoleono karus sukrėstą Europą.

Staiga 1815 m. pasklido nelaukta netikėta žinia, kad Napoleonas slapta išvyko iš Elbos ir išsikėlė Prancūzijos pietuose. Pasiūsta prieš jį kariuomenė, džiaugsmingai sveikindama grįžusį imperatorių, perėjo jo pusėn. Nesutikdamas jokio didesnio pasipriešinimo, sparčiai žygiuodamas, Napoleonas pasiekė Paryžių, nuvertė nuo sosto karalių ir vėl pasiskelbė Prancūzijos imperatorium. Anglai, vokiečiai, rusai, aus-

Napoleonas, įėjęs į Berlyną, 1806 m. spalio m. 27 d. priima miesto sodne prancūzų gvardijos parada.

trais, kurie besiderėdami Vienos kongrese buvo jau pradėdą tarpusavy pyktis, vėl stojo vieningai veikti. Visuose šituose kraštuose buvo skubotai paskelbta mobilizacija, renkama kariuomenė kovai su Napoleonu. Iš šiaurės per Belgiją į Prancūziją žygiavo Velingtono vadovaujama anglų kariuomenė. Jai į pagalbą skubėjo Prūsijos generolas Bliucheris su savo kariuomenė. Prie Reino ruošėsi žygiui gen. Švarcenbergas. Per Prūsiją į vakarus traukė rusai. Pačioje Prancūzijoje buvo Napoleono priešų, kurie tik laukė patogios progos prieš jį sukilti.

Napoleonas suprato, kad jei visi jo priešininkai susijungs, tai jo pralaimėjimas neišvengiamas. Todėl jis, naudodamasis dar vis pakilusia savo kariuomenės nuotaika, ryžosi staiga, nedelsdamas nė vienos dienos, pirmas pulti priešininkus ir nugalėti juos atskirai.

1815 m. liepos 15 d. jis peržengė Belgijos sieną ir jau kitą dieną nugalėjo vokiečius, kurie pasitraukė. Dabar Napoleonas skubotai ruošėsi smogti smūgį anglams ir liepos 17 d. žygiavo Katr-Bra link, kur su savo kariuomene įsistiprino geležinis priešas — nesujaudinamas Velingtonas.

Niekuomet Napoleonas neparodė daugiau atidumo, jo kovos įsakymai niekuomet nebuvo aiškesni, kaip tą kartą. Jis viską numatė, viską įvertino. Jis

žinojo, kad vokiečiai, nors nugalėti, tačiau nesunaikinti ir kiekvienu metu gali susijungti su anglais.

Kad tai neįvyktų, jis atskyrė savo kariuomenės dalį, kuri turėjo sekti paskui vokiečius, juos užpuldinti ir neleisti jiems susijungti su anglais. Šios kariuomenės vadu jis paskyrė maršalą Gruši, narsų, dorą, patikimą, išmėgintą raitininkų vadą, kuris tačiau nei ypatingu karžygiškumu, nei didžiais žygdarbiais, nei, pagaliau, stratego gabumais nepasižymėjo.

Liepos 17 d. 11 val. kuklusis Gruši nedrąsiai perėmė savarankiškai veikiančios kariuomenės vadovavimą. Jis nebuvo pratęs savarankiškai vadovauti, o tik pasitikėti genialaus imperatoriaus nurodymais ir pagal tuos nurodymus veikti. Bet šį kartą Napoleono įsakymai aiškūs. Tuo metu, kai imperatorius žygiavo prieš anglus, Gruši su trečdaliu kariuomenės turėjo trukdyti vokiečiams. Uždavinys, rodos, paprastas, status ir aiškus, bet kartu stamantrus ir abipusiškai aštrus, kaip kalavijas, nes Gruši įsakyta visiškai neatškilti nuo vyriausios kariuomenės grupės.

Gruši žygiavo. Per lietu, molėtais laukais, klampiojo jo kareiviai; jieėjo ten, kur spėjo vokiečius rasti.

Žygiavo pirmyn ir Napoleonas, tik kitais keliais, — ten, kur sustojusi Velingtono kariuomenė. Nakvoti jis apsistojo Kaijiu kaime. Lietaus permerkti jo kareiviai neturėjo kur prisiglausti, nerado jokios pastogės. Jie miegojo sėdėdami, nugaras surėmę, o lietus pylė kaip iš kibiro. Imperatorius nemiegojo. Jis blaškėsi, kaip drugio krečiamas. Žvalgams dėl blogo oro nesisekė; jų atneštos žinios buvo labai miglotos.

Pačiame vidurnakty Napoleonas, nepaisydamas smarkaus lietaus, patsėjo į žvalgybą. Jis praėjo patsai avangardą, priėjo per šūvio tolumą prie anglų stovyklos, kurioje, tai vienur, tai kitur žiburiavo sukurtos ugnys. Jis sumetė kautynių planą. Tik aštant jis grįžo į savo vyriausią būstinę — menką lūšnelę Kaijiu kaime. Jis paruošė įsakymą devintą valandą pulti. Pasiuntiniai išnešiojo jo įsakymus vadams.

Lietaus praskiestais keliais tik pamažėl tegalėjo žygiuoti artilerija ir pasivėlavo. Tik vienuoliktą valandą kariuomenė buvo visiškai susitvarkiusi ir pasiruošusi pulti.

Paradas, paskutinis Napoleono kariuomenės paradas. Imperatorius baltų žirgu prajojo pro išsirikiavusius pulkus. Vėliavos jam prajojant nulinko. Raitininkai kardais, pėstininkai šautuvais gerbė Napoleoną. Dundėjo būgnai, dudos džiaugsmingai gaudė imperatoriaus maršą. Bet visą nustelbė 70.000 vyrų šūktelėjimas „Vive l'Empereur!“ (Tegyvuoją imperatorius).

Šauksmas nutilo. Napoleonas, nieko nelaukdamas, įsakė apšaudyti kalvą, kur buvo matyti raudoni anglų mundurai. Į priešą važiavo narsiausio iš narsiųjų maršalo Nejaus artilerija. Waterloo kautynės prasidėjo. Ne vieną kartą buvo aprašytos šios kautynės. Niekuomet nenuobodu skaityti gražų Valterio Skoto aprašymą arba epizodinius Stendalio vaizdus. Šios kautynės vienodai reikšmingos iš tolo ir iš arti, nuo vado kalvos ir nuo kirasiro balno. Tai įtempimo ir dramatinės riba, nuolatinis baimės ir vil-

ties kaitaliojimas, pasibaigęs vienu ypatingu katastrofos momentu.

Prancūzų dalys atakavo aukštumas, užiminėjo pozicijas ir kaimus, traukėsi atgal ir vėl ėjo pirmyn. Jau dešimtą tūkstančių lavonų nuklojo kalvų molį, bet persvaros nė vienoje pusėje nematyti. Abiejų pusių kariuomenė pavargusi, abu kariuomenės vadai susirūpinę. Abu žino, kad nugalės tas, kurs pirmas sulauks paspirties. Velingtonas laukė Bliucherio, o Napoleonas — Gruši. Jei pirmasis ateis Bliucheris, Napoleonas bus nugalėtas, jei laiku suspės atvykti Gruši, Prancūzijai vėl užtekės skaisti Austerlico saulė.

Gruši nuo Napoleono skyrė trijų valandų kelio tolumą. Jis girdėjo patrankų dundėjimą, neaiškų, bet nuolatinį dundėjimą. Jis sušaukė vadus pasitarti. Jo padėjėjas karštas Žeraras reikalavo skubiai žygiuoti, kur gaudžia patrankos. Kiti karininkai Žerarui pritarė: niekas neabejojo, kad Napoleonas susidūrė su anglais ir kad kautynės yra pačiame įkaršty. Bet Gruši nesiryžo, juk imperatorius jam įsakė sekti pasikui vokiečius, ir todėl jis negali neklausyti įsakymo. Žeraras pakartojė savo prašymą ir jo prašymas skambėjo, kaip įsakymas. Gruši buvo nepatenkintas. Jis nieko negalys daryti, kol negaus imperatoriaus įsakymo. Karininkai, nusivylę, nutilo. Tyloje buvo ryškiau girdimas patrankų dundėjimas...

Žeraras dar kartą mėgino. Jis prašė leisti jam su viena divizija ir raitininkų saujele vykti imperatoriui į pagalbą ir žadėjo laiku grįžti.

Gruši galvojo. Jis galvojo tik vieną sekundę. Vieną sekundę galvojo Gruši, bet ši sekundė nulėmė jo likimą, Napoleono likimą ir viso pasaulio likimą. Gruši nesutiko leisti. Jis nervingai rankose vartaliojo popierį ir sakė turįs aiškų įsakymą veikti prieš vokiečius, kitaip jis negalys daryti. Vėl nutilo nepatenkinti karininkai, vėl labiau dundėjo tolumoje patrankos. Kautynės ties Vaterloo virė.

Keturios prancūzų atakos atremtos, bet ir Velingtono kariuomenės centras aplamdytas. Napoleonas ruošėsi lemiamam puolimui. Jis žiūrėjo į tolumą ir šiaurės rytuose matė išeinančius iš miško pulkus. Napoleonas tikėjo, kad tai Gruši, ateinąs reikalingiausiu metu. Bet nelaisviai pranešė, kad ten eina Bliucherio kariuomenė. Išsisklaidė Napoleono viltis. Jis rašė skubų įsakymą Gruši, kad tas, žūt būt, sutrukdytų vokiečiams ateiti į pagalbą Velingtonui. Kartu Napoleonas įsakė maršalui Nejui pulti. Anglai turi būti nugalėti anksčiau, negu vokiečiai ateis jiems į pagalbą. Prasi-dėjo atakos viena po kitos. Bet Velingtonas laikėsi, o iš Gruši jokių žinių nesulaukiama.

Norėdamas viską greičiau baigti, drąsusis Nejus mėta atakon visą kavaleriją. Dešimt tūkstančių kirasirų ir dragūnų pasileido šuoliais ir prasiveržė pro pirmąsias anglų eiles. Kai išretinta prancūzų kavalerija pasitraukė nuo anglų sviedinių, paskutinis Napoleono rezervas — senoji gvardija — lėtais ir sunkiais žingsniais artinosi atakuoti anglų poziciją.

Ant dviejų kalvų stovėjo dviejų kariuomenių vadai: Napoleonas ir Velingtonas. Jie rankose laikė laikrodžius, skaitė valandas ir minutes, laukdami paspirties. Abu jie žiūronus nukreipė į miško pakraštį, iš kurių ėjo Prūsijos kariuomenės avangardas.

Bet vokiečių kariuomenės sparne prasidėjo šaudymas. „Pagaliau, Gruši“ — laisvai atsikvėpė Napoleonas. Bet tai buvo ne Gruši. Susišaudymas per

nesusipratimą buvo tarp Prūsijos ir Hannovero kariuomenės dalių, suklaidintų nepažįstama uniforma.

Žinia apie Bliucherio artėjimą žaibo greitumu ap-lėkė Napoleono kariuomenės pulkus, kurie pradėjo trauktis, iš pradžių dar tvarkingai. Bet Velingtonas įvertino momentą. Jis, išjojęs kariuomenės priešakin, mosuodamas kepure, rodė besitraukiantį priešą. Sutartinai pakilo anglų kariuomenės likučiai ir puolė besitraukiančius prancūzus. Tuo pačiu metu iš šono puolė juos vokiečių raitininkai. Napoleono kariuomenė pasileido netvarkingai bėgti. Į bėgančią masę įsiveržė priešininko raitininkai. Napoleono likimas nulėmtas. Jis buvo nugalėtas, bet Gruši apie tai dar nežinojo. Jis vis dar vykdė imperatoriaus įsakymą, nors Napoleonas jau nebe imperatorius.

Nerado Gruši ir vokiečių. Tartum išganymą koki atrado, kai ties Vavra jie užklupo vokiečių kariuomenės dalis, Bliucherio arjergardą, kurį prancūzai atakavo. Žeraras puolė pirmutinis. Tamsių minčių kankinamas jis ieškojo mirties. Kulka jį pervėrė. Neseniai garsiau kalbėjęs už kitus nutilo. Vokiečiai buvo nugalėti, tačiau šis mažas laimėjimas nieko nedžiugino, nes kur anksčiau dundėjo patrankos, dabar ten buvo tylą.

Gruši laukė visą naktį, bet žinios nesulaukė. Anks-ti rytą jie žygiavo toliau, nors jautė, kad tai visai nereikalingas žygis. Tik dešimtą valandą jis gavo žinią, liūdną žinią, kad viskas baigta, viskas žuvo.

Išblyškęs, drebedamas Gruši pasirėmė ant kardo. Jis žinojo, kad jam dabar teks kankinio gyvenimas. Bet jis visu ryžtingumu prisiėmė sau kaltės naštą. Jis sukvietė visus karininkus ir su ašaromis akyse teisinosi dėl savo neryžtingumo ir gailėjosi. Niekas nieko jam neprikišo. Visi tylėjo. Bėgalinis liūdesys visiems sučiaupė lūpas.

Kitais savo veiksmiais Gruši, kurio daugiau nerišo įsakymai, parodė tvirtą valią ir didelį sugebėjimą. Nors prieš jo jėgos buvo penkeriopai didesnės, tačiau jis be vieno šūvio, nepraradęs nė vieno žmogaus, taktišku manevru išvedė savo pulkus ir išgelbėjo Prancūzijos kariuomenės likučius. Bet jau nebebuvo imperatoriaus, kuris galėtų pareikšti jam padėką, nebebuvo ir prieš su kuriuo galėtų jo pulkai kovoti.

Jis pavėlavo. Ir niekas neįstengs gražinti tos akimirkos, kurioje jis buvo likimo lėmėjas ir parodė save nepakankamai numatančiu.

J. Viršila.

Klaipėdos jomarkas. Gegužės mėn. 22 d. prasidėjo Klaipėdoj tradicinis kasmetinis jomarkas. Iš visų kraštų privažiavo įvairūs artistai, klounai, fakirai ir pan. Didžiojo miesto turgavietėj išaugo įvairių rūšių karuselės, kuriose nuolat važinėja jauni ir seni. Ypatingai smagu pasivažinėti taip vadinama „figūros 8“ karusėle. Ją daugiausia ir lanko. Be karusėlių, pristatyta daugybė įvairių „kromų“, būdelių, kur pardavinėjama gėrus, saldainius ir pan., net turkiškus kepsnius. Mėgėjai išmėginti savo laimę gauna progos laimėti (arba prakišti) šokolada.

Jomarkas paprastai trunka vieną savaitę. Tuo metu ten pilna žmonių. Aikštėj vyruoja didžiausias triukšmas: iš visų pusių muzika, riksmas, kalbos, juokas. Linksma ir idomu kuri laiką ten pabūti.

J. K.

Baisogaliečių padėka

8 pėst. K. K. Vaidoto pulko Vadui p. pulk. Liutermozai, š. m. gegužės 22 d. nemokamai suteikusiai Baisogalos valsčiaus valdybos namų šventinimo iškilmėms pulko orkestra, širdingiausiai dėkojame

Baisogalos valsčiaus valdyba.

Jie nesimuliudavo!..

(Iš virš. Gendručio pasakojimų)

Grižo į kuopą iš ambulatorijos du geri draugai naujokai: Simas Spilga ir Jonas Kikionis. Nors jie buvo ne iš vienos vietos: vienas vilkaviškietis, o kitas kėdainietis, bet iš pat pirmų dienų, kaip mūsų patarlė sako: „toks tokį pažino ir alučiui pavadino“, greit tarp savęs susiuostė ir susibičiuliavo. Ypač pradėjo pasižymėti simuliacijoj. Ir tą dieną grižo iš ambulatorijos su pažymėjimu „sveikas“. Žinoma, į sveikatą tai neišėjo ir teko tokiais atvejais skirtą atlyginimą atsiimti.

Vakare virš. Gendrutis sukviėtė aplink save kuopos kareivius ir simuliantų adresu išdrožė geroką pamokslą. Baigdamas pabrėžė: „nepriklausomybės kovų metu, nors pareigos buvo daug kartų sunkesnės ir pavojingos gyvybei, bet pirmieji mūsų kariai gėdindavos simuliuoti. Ne tik sveiki nenuduodavo ligoniais, bet ir sužeisti bei ligoniai nepasitraukdavo nuo savo pareigų. Be to, net dažnai slėpdavo savo ligas, kad tik nereikėtų pasitraukti iš kovos lauko, nuo savo kariškų pareigų.“ Ir virš. Gendrutis papasakojo keletą pavyzdžių iš 1919—1920 m. fronte.

1919 m. balandžio 8 d. kautynėse su bolševikais ties Strošiūnais I buvo sužeisti 5 pėst. pulko eiliniai Jonas Vaičaitis ir Jonas Plioplys. Ką gi manote? Jie tuoj nudūmė į perrišimo punktą ir tuoj atsigulė ligoninėj? Visai ne! Priešingai! Patys persirišo savo žaizdas ir šaudė toliau į smarkiai puolantį priešą, kurio jėgos buvo keliskart gausingesnės negu mūsų. Tik kai Vaičaičio draugo šautuvas sugedo, tai jis jam atidavė savo šautuvą, ir tik tada išėjo iš kautynių. O Plioplys išėjo tik tada, kai pasibaigė kautynės.

Be to, per tas pačias kautynes vienas kulkosvaidininkas buvo nuo trenksmo apkurtintas. Po kautynių jaučiasi, kad silpnai girdi. Bet tyli ir savo vadams nieko nesako, kad nelieptų palikti apkasus ir eiti į ligoninę. Pagaliau po sukaitimo peršalęs apsirgo, bet taip pat tyli. Vadai pastebėję, nusiuntė į ligoninę. Nueiti nuėjo, bet ligoninėj pradėjo simuliuoti, tik ne taip, kaip šiandien kai kas iš jūsų tarpo ban-

do, norėdami išvengti tarnybos, bet priešingai. Ligoniu būdamas norėjo sveiku atrodyti, kad vėl išleistų į kovos lauką — prie garbingų kario pareigų. Paduotą termometrą karščiui matuoti taip pavarydavo, kad jis nerodytų daugiau laipsnių, kiek sveikam reikalinga. Žinoma, iš ligoninės išleido, nors pats jautėsi dar silpnas, bet buvo patenkintas, kad pasisekė vėl grįžti prie savo kovojančių draugų. Vadas vis dėlto pastebėjo, kad silpnokas atrodo ir norėjo palikti užpakaly prie lengvesnės tarnybos, bet jis atsisakė ir išvyko į kovos lauką.

5 pėst. pulko mokomos kuopos vyr. pusk. Adolfas Eigelis ir eilinis Povilas Ušachas vieno smarkaus mūsiškių puolimo metu buvo sunkiai sužeisti. Jų draugai jaunesni puskarininkiai Povilas Trinkūnas ir Adolfas Vilūnas jų aki-vaizdoj buvo nukauti. Bet nežiūrint į tai, kad jie buvo sužeisti, o draugai žuvę, nepasitraukė iš kautynių lauko ir kovojo, kol priešas buvo nugalėtas.

1 pėst. pulko 2 kulk. kuopos eil. Juozas Miškinis 1920 m. spalio 18 d. kautynėse su lenkais ties Leimais nešiojo kulkosvaidžiams šovinius. Benešdamas kely buvo prigimimas.

sunkiai į petį sužeistas. Šovinių kulkosvaidžiams trūko, žaizda skaudėjo ir veržėsi kraujas, bet eil. Miškinis, nuo skausmo sukandęs dantis, tempė per smarkiai apšaudomą lauką šovinius ir savo pareigas sąžiningai atliko. Atnešus šovinius, prieš puolimas buvo atmuštas.

Tą pat dieną kautynėse su lenkais ties Rykontais lenkų granata sužeidė į galvą 3 pėst. pulko 4 kuopos eil. Joną Čepulį. Jis, nežiūrėdamas žaizdos, pasiliko rikiuotėj ir šaudė į lenkus, nors jautėsi, kad jo jėgos kas kartas vis silpsta. Priėjęs kuopos vadas perrišo jo žaizdą ir matydamas, kad yra silpnas, nusiuntė į užpakalį. Eil. Čepulis apsidairė ir nenoromis, bet tik klausydamas vado įsakymo, nuėjo į užpakalį.

O tokių pavyzdžių mūsų pirmieji kareiviai yra daugybę parodę. Ir tik tokie kariai galėjo nugalėti daug galingesnę priešą ir apginti savo tėvynę. Simuliantai niekuomet nesugebės atlikti karžygiškų darbų. Jie nemokės pasiaukoti, pasiryžti ir būti baisiais priešui. Įpratę simuliuoti dažnai liūdina baigia savo gudravimą: arba įkliuva į priešą spąstus, arba atsiduria prieš karą lauko teismą. Todėl iš anksto reikia pratintis sąžiningai eiti savo pareigas ir vengti simuliacijų. Pripratimas — antras

Btks.

Mūsų lauko sargyba blindaže ties Geceniškiais (1920 m. kovų metu su lenkais).

Kariai ir moksleiviai

Kiekviena valstybė, kiekvienas kraštas, turi savo gerai organizuotą, nuolatos mokomą ir auklėjamą kariuomenę. Kiekvienas kraštas kariuomenei teikia daug reikšmės.

Jau senų senovėje kariškoji jėga tam tikra organizuota forma išsiskirdavo iš bendrosios visuomenės, iš lygiosios gyventojų masės. Tos kariškos jėgos, kurią sudarydavo visi ginklą pajėgią valdyti vyrai, uždavinys buvo ginti savo giminę nuo užpuolėjų, skriaudėjų. Be to, ta pati ginkluotoji jėga būdavo panaudojama ir turtingesnius kaimynus pulti, juos apiplėšti, vergų, gyvulių ir kitų turtų pasigrobti, o pagaliau net iš jų žemes nusavinti.

Tik prisiminkime mūsų istorijos Ringaudo, Mindaugo, Gedimino laikus ir dviejų ordinų, kryžiaus ir kalavijo ženklais pasipuošusių, žygius į mūsų žemę. Juk tai buvo avantiūros ir plėšikavimo žygiai, juk jie siekė visą Lietuvą pavergti.

Vėliau, kaip kitur, taip pat ir mūsų krašte, susidarė atskiri karių luomai. Vadinasi, vienas luomas dirbdavo žemę, gamindavo maistą, rūbus ir kitas medžiagines gėrybes, o kitas luomas, nuolatos miklindamasis vartoti ginklą, gindavo kraštą nuo ramybės ardytojų, trukdančių normalų darbą ir geidžiančių kraštui atimti savarankišką valdymąsi.

Amžiai bėgdami žmonių gyvenimą keitė, mokė ir pagaliau privedė prie tos formos, kad karių luomas, kaip ir visi kiti luomai, pranyko, o visa tai pasiliko profesijų pavidale. Ir dabar mūsų kariškoji vadovybė, pradedant aukščiausiais ir baigiant žemiausiais, yra specialiai pasirengusi, išėjusi reikalingą mokslą. Šios srities žmonės yra pasirinkę kario profesiją. Visi kariai, tartum, sudaro karių luomą. Tačiau jų uždavinys labai skiriasi nuo anksčiau minėto luomo uždavinio. Anas luomas rengėsi ir tik kariavo, o dabar — rengiasi ir rūpinasi visos tautos — visuomenės karišku parengimu. Juk visi krašto vyrai turi atlikti karinę prievolę, t.

y., visi vyrai, tam tikrą laiką užmiršę visus savo profesinius reikalus, mokosi tik kariškų mokslų, atlieka karinę prievolę. Štai, šituos dabar kariai ir moko karo dalykų.

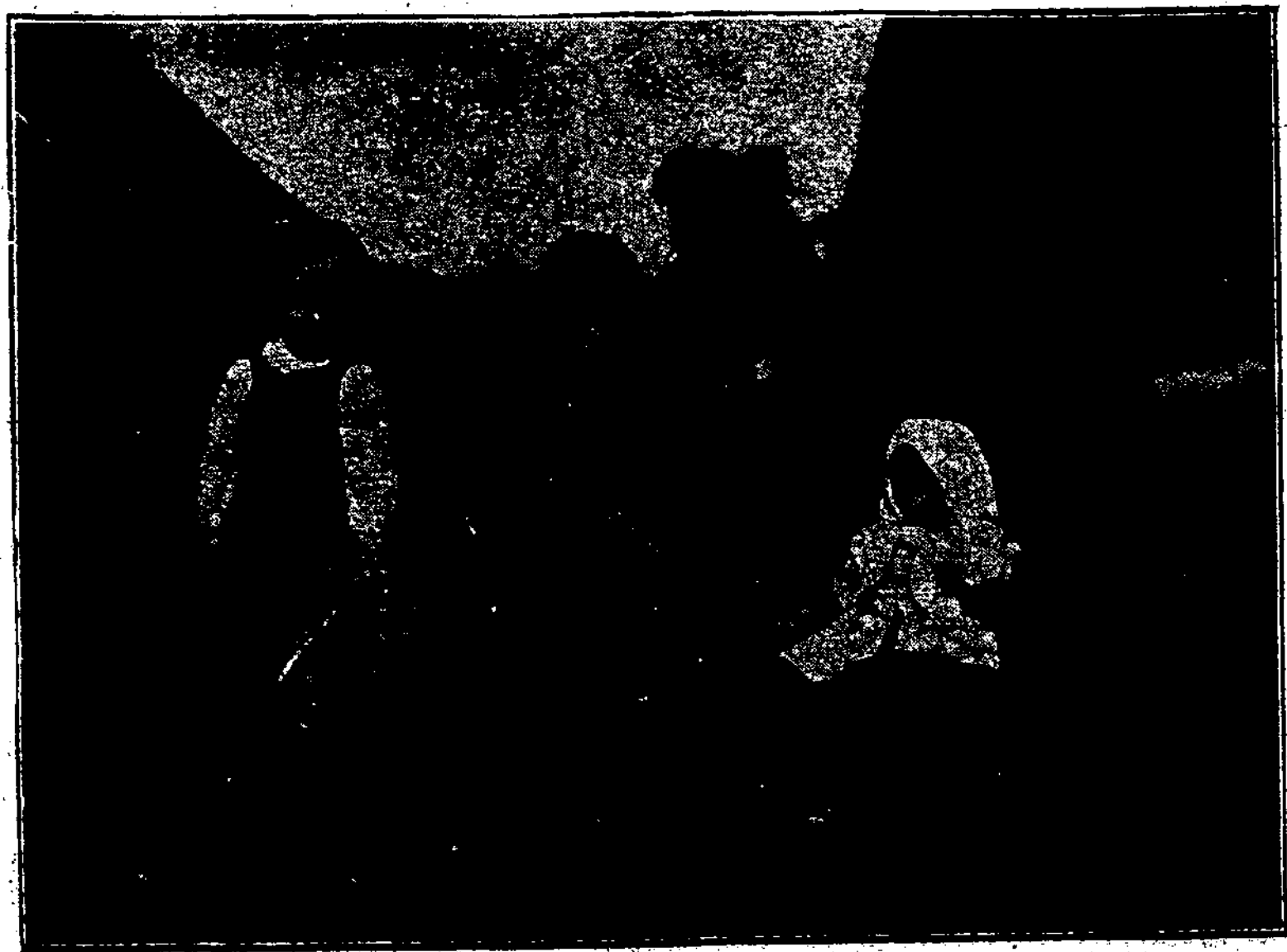
Ką gi moko? Moko ne tik fiziškai ginklą vartoti, ne tik visokių tvarkos statutų, bet rūpinasi karių ir fizine sveikata, ir intelekto lavinimu, ir jų moraliniu tobulinimu. Bendrai, įvairiomis mokymo ir auklėjimo priemonėmis stengiasi sukurti visapusiškai stiprų ir sąmoningą savo krašto reikalų gynėją. Žinoma, per tokį, palyginamai, trumpą laiką didelių tobulybių pasiekti neįmanoma, tačiau daugeliui kam ateities horizontus nuskaidrina ir nušviečia daugel tamsių proto užkampelių. Aišku — kariuomenė yra didžiulis šių laikų mūsų visuomenės auklėjimo veiksnys.

O ko gi siekia mūsų moksleiviai? Gi auga, bręsta, mokosi ir rengiasi visuomenės gyvenimui. Besirengdami savo profesijai, lygiai rūpinasi pažinti bendruosius viso krašto reikalus, juos atjausti, pažinti visuomenės bendravimo formas, kad, ėmę savarankiškai gyventi, į tas formas įtilptų, neardytų tautos organizmo ir tuo pačiu jos pajėgumo iš vidaus. Taigi

mūsų įvairios mokomosios įstaigos ir kariuomenė yra tos visuomeniškos mokyklos, kurios ugdo tautos ir valstybės jėgas, kuria ilgų amžių atėitį. Tat tarp karių ir moksleivių yra daug bendro.

Tokių dviejų organizacijų bendravimas būtinas. Tas bendras darbas kai kuriuose kraštuose yra išsirutuliojęs į labai gražias ir efektingas formas. Paimsim pavyzdžiu nors ir tokią Japoniją. Praeito amžiaus antroje pusėje ji, žūt būt, pasiryžo pasivyti Europą, persiimti josios kultūra, pasisavinti civilizaciją. Ji visame krašte taip išpopuliarino karišką parengimą, kad kariai ir moksleiviai pasidarė geriausi ir nuoširdžiausi bičiuliai: jeigu žygio maršus žygiuoja kariai, tai moksleiviai jiems sudaro garbės sargybas, gėlių vainikus nupina; o jeigu kūno kultūros švenčių proga moksleiviai žygiuoja, tai kariai jiems sudaro garbės sargybas, gyvus vartus, piramides ir k. Mažųjų vaikų būrius palydi, silpnesnius paneša (tai pradžios mokyklų vaikus), aikštėse su jais žaidžia. Tuo būdu kariai yra artimi, kažin kaip savi, prityrę, vyresnieji jaunųjų bičiuliai. Kariai — tai vaikų ir jaunuolių gerieji bičiuliai.

Kaip gi yra pas mus? Jau kelin-

Išvažiuojam...

ti metai, kai mūsų krašto karių ir jaunimo santykiai gerėja. Tačiau yra dar daug vietų, kur į karius atsinešama, kaip į svetimus, mums nieko gera nežadančius, žmones. Man atrodo, kad tarp karių ir moksleivių (visokio patyrimo ir amžiaus) gerų santykių nustatymas labai daug priklauso nuo moksleivių. Moksleiviams reikia tąja kryptimi parodyti daugiau aktingumo. Kodėl gi negali tose vietose, kur stovi karių igulos, joms išsiant į manevrus ar į kurį kitą žygį, taip pat ir grįžtant, moksleiviai jų palydėti, pasitikti, vainikų nupinti, sutikimo dainų padainuoti, valio sušukti? Juk tai būtų gražu ir labai labai reikšminga.

Arba vėl, ir vieni ir antri, rengdami sporto šventes, žaidimus ar žygiuotes, kodėl gi negalėtų pabendrauti panašiai, kaip Japonijoje ir kitur praktikuojama.

Tiesa, tarp mūsų visuomenės ir karių ryšiai kasdien gerėja ir tvirtėja. Čia didelį vaidmenį vaidina kariško parengimo pamokos ir, be abejonės, mūsų moksleivių jautrumas. Tik lieka dar truputį pasistengti — kariai ir moksleiviai bus neišskiriami bičiuliai. Bičiulavimo formas ir būdus labai patogu nustatyti drauge su kariško parengimo mokytoju.

Maloniems santykiams plėtotis atsiranda ir kliuvinėlių, kai kurlų užsilikusių iš prieškarinių, rusų režimo laikų, kurie bičiuliškumo nuotaiką mūsų moksleiviuose griauja, stabdo, slopina. Čia noriu priminti vienoj kitoj vietoj pastebėtus vaidinimus, kur pašiepiami automatai „diensčikai“, kur karininkai irgi atvaizduojami vulgarūs, žiaurūs, kur karikatūrinami saljutai, komandos, uniforma ir t. t. ir t. t.

Rusų monarchistiniam režimui rūpėjo visą visuomenę padaryti automatais vergais, tai automatų pasitaikydavo ir karių gyvenime. Tačiau dabar, mūsų laisvoje respublikoje, visi yra laisvi ir lygūs respublikos piliečiai. Ir mūsų kariškoji drausmė remiasi objektingumu ir sąmoningu, ne automatišku susiklausimu. Todėl ką tik paminėti vaidinimai mūsų laiko dvasiai neatitinka ir karių moksleivių santykius tik griauja. Panašių, neigiamai veikiančių į karių moksleivių santykius, pavyzdžių rasime ir daugiau.

Čia išdėstytas mintis visi turime gerai įsidėti į galvą ir stengtis sąmoningai šitų nedėkingų kliuvinų išvengti.

Kariai ir moksleiviai turi būti tikrai geri bičiuliai. K. P.

III kar. Juozapavičiaus draugovė, nors ir nėra iš pačių senųjų, bet labai energingo ir sumanaus draugininko ir visų skautų pasiryžimo dėka labai gražiai sustiprėjo ir taip paveikė kitus mokinius, kad dauguma T. T. Jėzuitų gimnazijos mokinių laukia tos dienos, kada galės patekti į skautų eiles ir jose dirbti. Iš buvusios negausingos draugovės šiais metais išaugo į 90 skautų draugovę. Balandžio mėn. draugovėje suorganizavo skautų vyčių ir vilkiukų būreliai. Netrukus draugovė numatoma padalinti į dvi draugoves.

Gegužės mėn. 29 d. Juozapavičiaus draugovė minėjo 4 metų veikimo sukaktuves. Šventės dieną, 9 val., visi skautai atvyko bažnyčion. Čia išklause šv. mišių ir priėmė šv. Komuniją. Po pamaldų gražiai išpuoštoje T. T. Jėzuitų gimnazijos salėje buvo iškilminga sueiga. Visiems svečiams susirinkus į salę, tvarkingai išygiuoja beveik 100 skautų. Tuoj atvyksta tuntininkas su vyr. skautų štabo atstovu, adjutanto ir draugininko lydimas. Perskaičius draugovei išakymus, per 10 skautų davė įžodį. Vyr. skautų štabo atstovas perdavė draugovei vyriausio skautininko pulk. Šarauskos sveikinimus ir linkėjimus. Pasibaigus sveikinimams, draugovės skautai gražiai atliko porą vaizdėlių, skln. St. Kairys gražiai pasmuikavo porą dalykėlių, kiti padeklamavo ir padainavo solo. Baigdami programą, visi draugovės skautai labai puikiai sudainavo kelias daineles.

Baigiantis šventei, prof. Končius rėmėjų vardu padėkojo draugininkui ir skautams už tokį gražų pasirodymą ir lavinimąsi ir kvietė susirinkusius svečius paremti draugovę, kad ji galėtų dar gražiau veikti. D.

Utenos moksleivių sporto šventė. Gegužės m. 21 d. surengė uteniškiai moksleiviai sporto šventę, į kurią atsilankė daug moksleivių iš Rokiškio ir keletas iš Ukmergės.

Sporto šventės programa buvo gana įdomi. Iš eilės sekė kumščiasvaidis, o po to įvairūs berniukų ir atskirai mergaičių pratimai. Berniukai po pratimų atliko keletą piramidžių ir keletą numerių su kardais ir skydais. Po pratimų buvo šokimas į toli. Po šokimo į toli uteniškiai su rokiškėčiais žaidė rezervą. Žinoma, uteniškiai iš mandagumo užleido pirmą vietą rokiškėčiams.

Antroji programos dalis buvo dainos ir meno paroda gimnazijos rūmuose. *Extra korespondentas.*

Alytaus mokinių manevrai. Gegužės mėn. 22 d. Alytaus gimnazijos mokiniai (vyresniųjų klasių) su mokytoju šaulių būriu (aukšt. miškų mok. klausytojais) ir Alytaus miesto būriu turėjo didelius manevrus. Mokiniams vadovavo atvykę iš ulonų pulko puskarininkiai. Būriams vadovavo leit. Marcinkus ir jaun. leit. Kazakevičius.

Manevrai prasidėjo pamaldomis Suvalkų pusės bažnyčioje. Po to mokiniai nužygiavo Takniškių kaimo link. Maždaug apie 7 klm. nuo Alytaus. Palikę šiapus kaimo dengiamąją poziciją, vyriausios jėgos išžygiavo už Takniškių kaimo ir ištvirtino ten esančiose aukštumose. Mat, buvo sutarta, kad šauliai turės pulti, o mokiniai gintis.

„Priešo“ teko ilgokai laukti. Pagaliau apie 10 val. pasirodė ir priešas. Ligi priejo vyriausias jėgas truko apie tris valandas. Kadangi mokiniai buvo užėmę labai geras pozicijas, tai šauliai arti prieiti negalėjo, todėl manevrų viršininko, kuriuo buvo leit. Guoga, įsakymu manevrai buvo sustabdyti.

Po manevrų visi nuėjo į gegužinę, kurią nemokamai gimnazistų vardu suruošė manevrų vadai.

J. Dzūkaitis.

Vyr. skautininkas Šiauliuose. Gegužės mėn. 27 d. Šiauliuose lankėsi vyriausias skautininkas vyresn. skaut. pulk. Juozas Šarauskas, lydimas sktn. Kazio Palčiausko. Plk. Šarauskas laikė paskaitą „Skautizmas ir jo reikalai“ ir skaut. Palčiauskas „Skautų darbuotė vasarą“.

—pskl.

Šiaulių moksleivių manevrai. Gegužės mėn. 29 d. buvo Šiaulių moksleivių kariško paruošimo manevrai. Manevruose dalyvavo valdžios vyrų gimnazija ir mokytojų seminarija. Manevrai buvo apie penkis kilometrus nuo Šiaulių miesto prie Rėkyvos ežero. Atlikta žygiuotė ir jos apsauga, ir poilsis.

A. Kondrotas.

Vilkaviškio skautų šventė. Jau 12 metų praslinko nuo to laiko, kai Vilkaviškyje įsikūrė skautai, 8-ri—kai buvo įsteigtas Vilkaviškio tuntas.

Gegužės 29 d. kaip tik ir buvo šios džiaugsmingos sukakties šventė, kurioje, be vietos Margio ir Gražinos dr-vių skautų, dalyvavo dar Pilviškių skautai, žydų „Hašomer Ha-cair“ ir „Berit Trumpeldor“ dr-vės, taip pat vilkiukai ir paukštytės.

Komendantas pulk. leit. Matulionis ir 4 art. p. vado žmona p. Baniene užrišo naujai davusiems įžodį kaklaraiščius o sktn. Palčiauskas užmezgė kiekvienam po mazgelį, kuris turi priminti jų pareigas. *Skilt. J. V.*

Raseinių v. gimnazija. Gegužės mėn. 30 d. Raseinių apylinkėse nuskambėjo kariškų dainų garsai — mat, V ir VI kl. atliko bendrus manevrus, kuriuose susipažino su vyriausio patrulio pareigomis ir kartu padainavo gražių dainėlių.

Pegasas.

Ekskursuojame. Gegužės mėn. 22 d. Raseinių gim. VII kl. mokiniai suruošė ekskursiją po Žemaičius. Buvo aplankytas D. Poškos baublys, Kražiai. Kelmėje buvo apžiūrėta vietos šaulių būrio gražūs namai. Per Tytuvėnus ir Šilavą grįžome namo. *Jis.*

Marijampolės skautai vyčiai. Veikliausias tunto vienetas — S. Daukanto sk. vyčių būrelis. Persikėles 1931. IX. 1 iš Kauno r. tunto čia kelia smarkų sąjūdį: puikiai reguliuoja Marijampolės tunto veikimą. Dauguma sk. vyčių, eidami pareigas vadų skautų vienėtuose, sugeba smarkiu žingsniu stumti tunto skautiškaį gyvenimą pirmyn. Pažymėtina, kad būrelis sugebėjo išleisti gana įdomų laikraštuką „Pėdsaka“, kurio du numeriai jau pasirodė; kitus gi — rudeni matysime. Be to, mok. seminarijoje būrelis savo iniciatyva įsteigė kooperatyvą.

Bolius Švilpukas.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

1 p. D. L. K. Gedimino pulkas.

— Gegužės mėn. 22 d. 4 kuopos vadas kpt. Traideris II bataliono kareiviams laikė paskaitą apie alkoholio žalingumą žmogui. Gyvenimo vaizdais nurodė, kokių vaisių susilaukia girtuokliai žmonės.

— Kiekvieną šventadienį rengiamos kareivių ekskursijos į Šventosios pakrantes arba į pušynus. Gegužės mėn. 26 d. antro bataliono ekskursijoj pirmą kartą linksmo kareivius 4 kuopos viršilos Paulausko pastangomis sudarytas mišrus kareivių orkestras. Taip pat buvo pasikalbėjimas iš kareivių gyvenimo, laikraščių skaitymas, žaidimai ir kt.

Jaunas kareivis VI. Raila

— Gegužės mėn. 22 d. į Ukmergę atvyko Valstybės teatro Šiaulių skyrius, kur vietos kino „Lyros“ salėje vaidino: gegužės 23 d. „Patriotai“ ir 24 d. „Izaokas“. Pulko vadas visiems leido eiti ir matyti abu vaidinimus.

— Gegužės mėn. 24 d. į Ukmergę atvyko „Konrado“ cirkas, kuris apsistojo arklių rinkoje. To pat mėn. 25 d. 14 val. buvo skiriamas seansas kareiviams. Kareiviai buvo vedami komandomis. Kurie buvo tarnyboje, tomis pat lengvatomis ėjo kitą dieną. Tuo būdu minimą cirką pamatė visi kareiviai.

San. pusk. M. Grinius.

2 ulonų L. D. K. Birutės pulkas.

Gegužės mėn. 22 d. pulko liktiniai puskarininkiai su šeimomis ir artimais pažįstamais surengė ekskursiją į pietų-rytų Lietuvą. Ekskursijos tikslas—susipažinti su krašto įžymesnėmis vietomis ir pademarklinijos gyventojais. Apžiūrėta Daugai, Varėnos džiovininkų sanatorija, Varėnos miestelis, Perloja ir jos apylinkės, Merkinė, jos piliakalnis su apylinkėmis, Liškiavos miestelis ir piliakalnis. Buvo aplankyta ir Baltašiškių kaimas, ties kuriuo anapus Nemuno, okupuotoj Lietuvos daly, yra Druskininkų kurortas. Toliau per Leipalingį ir Seirijus į Alytų.

Įžymesnėse vietose buvo sustota ilgiau ir paaiškinta jų istorinė ir senovinė reikšmė bei praeitis.

T.

Per propagandos savaitę, gegužės 26 d. Alytaus apskr. brandmajoras kap. Petruškevičius surengė bendrą pavoju. 6,30 val., išgirdę sirenos staugimą, visu šuoliu pirmieji nuvykom į pavojaus vietą. Mus sutiko miesto atstovai. Komandos v-kas, gavęs uždavinį, kad Džukijos b-vė pavojuj. Visu tempu pastatėm siurblių ir visi užėmėm vietas. Tuo tarpu atvyko miesto komanda. Po visų užsiėmimų miesto k-dos orkestro lydimi bendroje rikiuotėje nuvykom į Turgavietės aikštę. Kap. Petruškevičius pasakė trumpą kalbą. Sušukta už Nepriklausomą Lietuvą valio. Baigėme Tautos himnu. Be to, kalbėjo miesto burmistras ir miesto k-dos atstovas. Apžiūrėję miesto k-dos stogynę, išsiskirstėme.

V. p. Radveikis.

4 artilerijos pulkas.

— Mūsų pulko kariai vasaros gražius ir saulėtus sekmdienius ir šiaip šventas ir nedarbo dienas mėgsta praleisti artimos miškelius arba ežere žvejojami.

Todėl dažnai tokiomis dienomis pulko karininkai su savo žmonomis ir artimaisiais vyksta į netolimus Žaliosios ar Osijos miškelius. Čia, paprastai, be pasilinksminimo, dar kepa sugautas ežere žuvis arba užkandžius. Žinoma, ir liktiniai puskarininkai irgi dažnai sekmdieniais rengia gegužines Osijos miškely ar šiaip kelios šeimynos susitarę vyksta į miškeli.

Gegužės mėn. 22 d. buvo karininkų šeimyniška gegužinė-bankietas Žaliosios miške ir liktinių puskarininkų Osijos miškely vieša gegužinė, kurioj griežė pulko orkestras. Kaip pirmoji ir mažai reklamuota gegužinė nelabai nusisekė, nes tik tą pat dieną išreklamuota ir surengta, tačiau vis dėlto praėjo linksmi ir jaukiai. Gegužinės pelnas skirtas liktinių puskarininkų klubo reikalams.

Mirė.

Gegužės mėn. 21 d. Marijampolės apskr. ligoninėje influenza mirė 9 pėst. L. K. Vytenio pulko jaun. kareivis Jonas Nemeikštis, kilęs iš Alytaus apskr., Butrimonių val., Likiškių km. Velionis palaidotas Marijampolės katalikų parapijos kapinėse — karių sklype.

— Raitųjų sportas pulke rimtai pradėtas tik praeitais metais, neminint vieno kito dalyvavimo 1924—1925 m. konkūruose ir lenktynėse.

Pernai nuo pat pavasario pradėta arkliai treniruoti per kliūtis šokti ir pan. Ir tais pat metais vasarą jau raitininkai su keleta arklių dalyvavo surengtuose 2 ir 3 artilerijos pulkų konkūruose. Ir pirmuos ir antruos konkūruos laimėjo po vieną pirmą vietą ir kelias žemesnes. Šie laimėjimai visiškai paskatino raitininkus treniruoti šiame sporte savo arklius ir surengti savo daly irgi konkūrus. Taigi tų pat metų vasarą per pulko dešimtmečio sukaktuvių šventę ir buvo surengta pirmieji pulke konkūrai, dalyvaujant ir kitų dalių artilerininkams raitininkams. Čia ir vėl mūsų pulko raitininkai laimėjo, be didelės konkurencijos, visas pirmas, antras ir kitas vietas, tik viena 3 vieta atiteko svečiams.

Sėkmingas dalyvavimas ir laimėjimai konkūruose skatino dar rimčiau domėtis šiuo sportu. Jau per šių metų žiemą ir dabar pavasarį atspėjama laiku jodinėjimo maneže vyksta treniruotės. Dabar kiekvieną dieną po vieną valandą tesiamos lauke. Treningui tikrinti š. m. gegužės mėn. 26 d. pulko sporto aikštėj surengta pirmieji šeimyniški pavasario konkūrai tik tarp karininkų. Juose dalyvavo 6 raitininkai su 13 arklių. Buvo du užjojimai: pirmasis — nugalėti 10 (vairių) kliūčių nuo 1 iki 1,20 mtr aukščio ir antrasis — šokimas į aukštį. Pirmam užjojime laimėjo: jaun. leit. Saulis arkliu „Kipšas“ I v., jaun. leit. Kušlikis kumele „Jamaika“ II v. ir jaun. leit. Kaukas (pernai metų konkūrų favoritas) kumele „Danutė“ laimėjo tik III vietą. Antram užjojime į aukštį varžėsi tik 3 raitininkai. Laimėjo jaun. leit. Kušlikis kumele „Jamaika“, iššokęs 1 mtr 45 cm aukštumo ir 1 mtr 50 cm platumo. Konkūrų žiūrėti buvo prisirinkę nemaža publikos, nes vilkaviškičiai, matyt, šį sportą mėgsta. Laimėjusiam pirmą vietą jaun. leit. Sauliui įteiktas kuklus prizas ir visų I, II ir III v. laimėjusių arkliai ponios Baniinės (pulko vado žmonos) buvo papuošti tautinės spalvos

Benas Jablonskis.

7 pėst. Ž. K. Butegeidžio pulkas.

— Paskutinįją gegužės mėn. savaitę mūsų pulke atsilankė kelios ekskursijos. Gegužės mėn. 24 d. atvyko pradžios mokyklų mokiniai su mokytojais iš Mažeikių apskr. Prieglauką rado kareivių klube, kur jiems taip pat buvo paruoštas patalas.

Gegužės mėn. 26 d. garlaivių atvyko iš Kauno didžiulė ekskursija — „Dainos“ draugija. Ir šie ekskursantai apsistojo mūsų pulke. Vakare dauguma atvykusių su susidomėjimu sekė iškilmingo vakarinio patikrinimo eigą.

Gegužės mėn. 27 d. „Dainos“ draugija buvo surengusi koncertą Klaipėdoj, šaulių sąjungos salėj. Dalyvavo taip pat Klaipėdos vyrų choras. Į koncertą apsilankė daug lietuvių visuomenės atstovų ir miesto gyventojai.

Nuo gegužės mėn. 22 d. prasidėjo visuotinė priešgaisrinės apsaugos savaitė. Ji buvo ir mūsų pulke aktingai atlikta. Buvo laikomos paskaitos ir propaganduojama reikalas stoti į ugniagesių ar jų rėmėjų eiles. Kareivinių rajone ir mieste buvo iškabinėta plakatai.

J. K.

8 p. K. K. Vaidoto pulkas.

Gegužės m. 22 d. jaun. leit. Matulis laikė pulko kariams paskaitą „Knygų skaitymas“. Kadangi diena buvo graži, tai paskaita buvo po atviru dangumi — užsiėmimų aikštėj.

Kalbėtojas pirmiausia palietė senovės gyvenimą, kada spaudos menas buvo nežinomas. Paskiau atpasakojo spaudos išradimą, lietuviškos spaudos pirmuosius bandymus ir spaudos draudimą. Plačiai apibūdino kaip reikalinga knygas skaityti, jų skaitymo reikšmę ir įtaką žmogaus bei žmonijos gyvenime.

Bernst.

— Senų kareivių batalionas, prieš išvykimą į poligoną, gegužės mėn. 25 d. atliko žygio praktiką. Džena žygiui pasitaikė palanki, nors truputį karštoka. Iš Gubernijos batalionas išvyko 8 val. ir Rėkyvos ežerą pasiekė 11 val. 30 min., nuėjęs apie 14 km. kelio. Patikrinęs pasirodė, kad avalynė žygiui buvo gerai pritaikinta, nes nutrintomis kojomis žmonių beveik nebuvo. Papietavę, pailsėję ir pasigrožėję puikia gamta, batalionas grįžo atgal ir pasiekė kareivines per 3 val. 10 min.

— Pernai pastatytas ir įrengtas pulko karvelynas, šiomet dar tobulinamas ir gražinamas. Aplinkui karvelynas gražiai apšodintas medeliais, vienoje pusėje įrengta plytomis grįsta aikštėlė, kurioje pastatyta karveliams girdykla ir 2 maudyklos.

Gražiomis dienomis karveliai pačiam karvelyne mažai laikosi, dažniausiai aikštėje lesinėja, maudosi arba skraido. Kiek paskraide, grįžta vėl į savo jaukų kampelį. Kartais atliekami su karveliais mokomieji skraidymai.

Dabartiniu metu daug yra mažų karvelių, kurie netrukus padidins pulko pagalbinių ryšių priemonių skaičių.

Karvelyną betarpiškai prižiūri baigęs specialius kursus vyr. pusk. Rosickas.

Tūlas Matas.

P. L. P. Karo mokykla.

— Kiekviena dalis, norėdama geriau parengti ir išmokyti savo karius bendradarbiauti, t. y. drauge veikti su kitų ginklų rūšimis, ypatingai su tankais, yra tam tikslui pasigaminusi tankų modelius.

Bet gegužės mėn. 20 d. Karo mokykla kaip tik turėjo progos pirmą kartą atlikti bataliono taktikos pratimą, dalyvaujant tankų būriui.

Atvykus ir užėmus išėties ribą puolimui, batalionui ir tankams buvo duoti atitinkami įsakymai ir atlikti kiti parengiamieji puolimo darbai.

Po sutartinio ženklo pulti iššliaužė iš krūmų tankai ir netikėtai užklupo nepasiruošusį priešą, o paskui tankus, 150—200 mtr. atstume nuo tankų, kaip vėjo sukelta audra įsiveržė į priešą ginamas pozicijas kariūnų batalionas.

Užėmus pirmąjį bataliono tikslą, puolimas buvo sustabdytas. Buvo surinkti kariūnai ir jiems trumpai paaiškinta šių manevrų eiga ir klaidos. Po to vėl atstatyta senoji puolimo tvarka ir buvo pratimas tęsiamas toliau. Įvykdžius uždavinį, vėl susirinkusiems kariūnams smulkiai išnagrinėta visa pratimų eiga. Po to, šarv. rinkt. vadas mjr. Asevičius bendrais bruožais supažindino su tankų konstrukcijomis ir veikimu. Nurodė tankų geras ir blogas savybes, jų organizaciją, pavojingiausias tankų priešus ir kaip organizuoti prieštankinę apsaugą.

— Gegužės mėn. 28 d. Karo mokyklos karininkai aktų salėje išvykstantiems iš Karo mokyklos bataliono vadui pulk. Svilui ir kap. Kriščiūnui suruošė kuklią atsisveikinimo vakarienę. Vakarienės metu buvo pasakyta keletas nuoširdžių atsisveikinimo kalbų, kuriose buvo pažymėti ypatingi pulk. Svilo nuopelnai ne tik mokyklai, bet ir visai mūsų kariškai šeimai.

Kap. Kriščiūnas visą laiką ėjo Karo mokyklos inspektoriaus padėjėjo pareigas ir dėstė kariūnams sunk. kulkosvaidį.

Kariškoji vadovybė, įvertindama išleidžiamųjų darbus, suteikė jiems aukštesnes ir atsakingesnes — pulk. Svilui 9 p. pulko vado, o kap. Kriščiūnui kuopos vado pareigas.

St. Danilevičius.

Transporto rinktinė.

Gegužės mėn. 26 d. transp. r-nės kareiviai aplankė Čiurlionies galeriją. Pirmame aukšte, senovės skyriuje, susidūrė su prieš keletą amžių menininkų kūriniais. Labai sudomino japonų „Nenctuke“, kurioje vaizduojami įvairūs iš dramblio kaulo išdrožinėti japonų gyvenimo žmonių luomai, amatininkai ir dievai. Stikliniame peizaže pristatyta daugybė iš medžio išdrožinėtu visokių šventųjų statuečių, rūpintojėlių ir daugybė kitų išdrožinėtu medinių daiktų. Pakilę į antrą aukštą, susidūrė su keturiais skyriais, kurių sienos nukabinėtos visokiais paveikslais.

B. I.

Karo policijos mokykla.

Šiuo metu mokyklos viršininkas ypatingai daug dėmesio kreipia į sportą. Sudarytos kelios įvairių sporto šakų grupės: prie įvairių gimnastikos įrankių, prie visokių šokimų, įvairių distancijų bėgimų, sakalų gimnastikos, mankštos su šautuvais ir t. t. Visi nustatytomis valandomis sporto pamokose turi dalyvauti, neskiriant nė vieno: ar jis rikiuotis ar ne. Turintiems gabumų ir noro atskirose sporto šakose treniruotis, mokyklos viršininkas teikia lengvatas: išduoda sportiškus rūbus, batus ir panašiai, ir leidžia jiems nuolat treniruotis. Visą sporto mokymą tvarko ir veda šioje srityje prityręs leit. Salikas. Be to, beveik kiekvieną gimnastikos pamoką prižiūri pats viršininkas.

Pusk. Z. Gerulaitis.

Kariuomenės teismo kronika.

Gegužės 11, 12 ir 13 d. kariuomenės teismo sesija Šiauliuose. Tarp kitų baudž. bylų buvo išspręstos ir kelios kareivių bylos.

Gegužės 11 d. 7 pėst. pulko štabas gavo žinių, kad vyr. pusk. Vilimavičius Stasys pardavinėja valdiškus naujus batus

ir kad 6 tokių batų poras yra iš jo nupirkęs ats. pusk. Šimaitis. Paskutinysis savo ruožtu batus pardavinėdavęs kitiems už brangesnę kainą. Ištardžius paaiškėjo, kad Vilimavičius tą darbą dirbo su 1 kulkosv. kuopos ūkvedžio vyr. pusk. Federavičiaus Vlado žinia. Patikrinus sandėli, nerasta 18 porų batų, nors Federavičius vietoj parduotų naujų batų pristatydavo senus. Iškilus jų nusikaltimui, padarytus vaistybei nuostolius padengė vyr. pusk. Federavičius. Už tokį „kooperacinį“ biznį Federavičius nubaustas 3 mėnesiais, Vilimavičius 2 mėn., abu karo kalėjimo, ir ats. pusk. Šimaitis — 2 mėn. paprasto kalėjimo. Be to, iš visų trijų atimti puskarininkių laipsniai ir 10 metų jubiliejiniai medaliai.

— Buv. 11 pėst. pulko eilinis Gečas Jonas 1921 m. balandžio 5 d. iš savo dalies pabėgo ir slapstėsi ligi 1929 m. spalio 14 d., kada paaiškėjus, jog jis yra bėglys, buvo suimtas. Teismas paskyrė Gečui 4 metus sunkaus kalėjimo, bet šią bausmę jam, kaip mažai supratusiam savo pilietines pareigas žmogui, sušvelnino ligi 1 metų 6 mėn. sunkaus kalėjimo, atėmus teises ir kario vardą.

Gegužės 12 d. 1 pėst. pulko eil. Semaška Juozas 1931 m. liepos 19 d. buvo paleistas 3 dienoms atostogų. Bet jis skirtu laiku iš atostogų negrįžo, bet, norėdamas visiškai karo tarnybos išvengti, slapstėsi ligi 1931 m. gruodžio 9 d., kada policijos buvo sulaikytas ir gražintas į dalį. Pabėgęs apsigyveno pas brolių, vėliau tarnavo pas ūkininkus. Tie ūkininkai: Končius, Stonienė ir brolis Semaška buvo patraukti atsakomybėn už slėpimą pabėgusio kareivio. Tačiau teisme tas jų nusikaltimas nepasitvirtino ir visi trys buvo išteisinti, o eilnis Semaška nubaustas 1 metais karo kalėjimo. Be to, už pražudytus valdiškus daiktus nuteistasis turės sumokėti valstybės išdui 213 lt 40 cnt.

— 7 pėst. pulko II bataliono krautuvėjų pardavėju buvo paskirtas eil. Žiobakas Petras. Po kiek laiko krautuvės vedėjas pastebėjo kai kurių prekių ir pinigų trūkumą. Iš pradžios jis manė, kad tai atsitiko ne iš blogos valios, bet dėl nesugebėjimo šį darbą dirbti. Ėmus tiems trūkumams sistematiškai kartotis, buvo imtasi žygių tam siūlo galui surasti. 1931 m. gruodžio 12—13 d. naktį, apie 24 val., vyr. pusk. Stonkus pastebėjo prie krautuvės durų kareivį, kuris jas atsirakines norėjo įeiti į vidų. Šis vėlyvas krautuvės svečias buvo sulaikytas ir pasirodė esąs ne kas kitas, bet geras eil. Žiobako draugas eil. Naujokas Augustas. Mat, Žiobakas mėgdavęs išdumti į Macikų dvarą ir ten su panomis pafilirtuoti. Flirtas be saldinių kažin kaip nesaldus. „Še, Augustėl, raktus ir atnešk. saldinių“, sakydavo eil. Žiobakas savo draugui. Ir taip juodu prabaliavojo 699 litus 78 centus. Viskas turi savo galą. Abu draugai buvo patraukti atsakomybėn, o jų tėveliai sumokėjo krautuvei padarytas sūnelių „išlaidas“. Eil. Žiobakas nubaustas 2 mėn. 2 sav. karo kalėjimo ir eil. Naujokas — 2 mėn. to pat kalėjimo.

Gegužės 13 d. 8 pėst. pulko naujokas Kundrotas Jonas 1932 m. vasario 23 d. iš savo dalies pabėgo ir slapstėsi ligi to pat mėnesio 29 d., kada pats grįžo į pulką. Bet jau kovo 16 d. vėl pabėgęs manė šį kartą ilgiau pasižmonėti, tik čia čiupti policija ir atitempia atgal į dalį. Nenorėjo Kundrotas kareivinėse būti, tai dabar pasėdės vienerius metus karo kalėjime.

A. Panemunės šaulių būrys. Gegužės mėn. 28 d. 20 val., prie Dr. Basanavičiaus šilo pietų-vakarų kampo, buvo A. Panemunės šaulių būrio iniciatyva ir lėšomis plažėje pastatyto paviljono - kurhauzo pašventinimas ir atidarymas.

Paviljono - kurhauzo atidarymo iškilnėse dalyvavo sąjungos virš. pulk. Kalmantas, cent. vald. pirm. Žmuidzinavičius ir daug kitų svečių.

St. D.

Raseliniai. Gegužės mėn. 22 d. Raseinių valsč. šaulių būrys minėjo 10 metų gyvavimo sukaktuves. Sukaktuvės prasidėjo pamaldomis ir jaunųjų šaulių priesaika. Vėliau buvo paradas. Šauliški užkandžiai kartu su svečiais praėjo tikrai šauliškoje nuotaikoje, prisimenant senas ir pirmąsias darbo dienas. Šventė buvo baigta linksmąja dalimi — gegužine.

Jis.

Raselinuose neseniai įsisteigė šaulių futbolo komanda, kuriai vadovauja p. Kviklys. Gegužės mėn. 26 d. komanda jau žaidė su Kelmės šaulių futbolo komanda ir laimėjo 3:2.

Pegasas.

Naumiesčiai (Tauragės apskr.). Vietos šaulių būrys veikia neblogai: turi savo dūdų orkestrą, išsinuomavo miestelio sodą su futbolo aikšte. Šiomet nutarta įsteigti stiprią futbolo koman-

da. Iki šiol buvo kiek pairusi. Gegužės 22 d. buvo šaudymo pratimai kovos šoviniams. Rezultatai pusėtinai.

Neseniai buvo surengta IV rinktinės namų statymui loterija, kuri taip pat davė nemaža pelno. Loterijai fantus, daugiausia kaimo išdirbinius, paaukojo visuomenė.

J. Baltutis.

Dėl koncerto Garliavoje. „Kario“ 19 nr. aprašant Šančių šaulių būrio koncertą Garliavoje tarp kitko pasakyta, kad Garliavos šaulių būrio vadas nepadėjo koncertą ruošti, neišplatino kvietimų, pats neatvyko ir pagaliau vietos šaulių koncerte beveik nebuvo.

Teisybės vardan prašau įdėti „Karyje“ ši mano paaiškinimą. Tiesa, šančiškiai kreipėsi į Garliavos š. b. vadovybę, prašydami išlipinti reklaminius plakatus ir išplatinti 50 kvietimų. Plakatus išplatinti prižadėjau ir tą patį dieną per seniūnus ir kitus asmenis išsiuntinėjau po visą apylinkę, prašydamas išlipinti. Kvietimus platinti visai nesutikau, bet pasiūliau rengėjams vieną vietos būrio šaulį, kad jiems nurodytų asmens, kuriems reikėtų kvietimus įteikti. Rengėjai tokiomis sąlygomis kvietimų platinti nenorėjo, bet palikdami juos pas mane prašė perduoti p. Starkui, kuris neva sutikęs juos platinti. Tačiau paskutinis nuo tų pareigų atsisakė, todėl gražinau juos Šančių š. b.

Kad tą dieną negalėjau į koncertą atvykti, berods, ir pačiam korespondencijos autoriui buvo aišku, nes tarnauju valdiškoji įstaigoj ir tą dieną buvau užimtas tarnyboje. Nusiskundimas, kad vietos šaulių koncerte beveik nebuvo, irgi juokingai atrodo, nes būrys, nors ir nedidelis, bet koncerte dalyvavo per 20 šaulių. Tiesa, beveik visi dalyviai buvo civiliais rūbais apsirengę, bet ir nėra prievolės, vykstant į viešus vakarus, rengtis šaulio uniforma.

St. Andriūšis, Garliavos š. b. vadas.

Kvėdarna. Gegužės mėn. 26 d. Kvėdarnos šaulių būrys šventė dešimties metų sukaktuves.

Būrys yra įsteigtas 1921 m. gegužės mėn. 26 d. Sukaktuvės turėjo būti praeitais metais, bet dėl susidėjusių aplinkybių buvo nukeltos į šiuos metus.

Būrį įsteigė šaulys Vladas Mylimas iš 5 žmonių. Iš pradžių toks Kvėdarnos šaulių būrys ir tebuvo. Bet būrys augo ir stiprėjo. Dešimtmetį švėsdami kvėdarniškieji šauliai turi jau arti šimto narių. Būrys išaugo ne tik kiekybiškai, bet ir kokybiškai. Be to, Kvėdarnos šaulių būrys yra prisidėjęs ir prie pačios Kvėdarnos pagražinimo, pastatydamas savo jėgomis gražų ir meniškai vertingą Lietuvos 10 metų nepriklausomybės paminklą.

Į šventę atvyko aplinkiniai būriai, rinktinės vadas, rinktinės valdybos atstovas ir daug svečių.

15 val. sporto aikštėje buvo sporto rungtynės.

Vakare buvo vakaras - koncertas.

A. T. Br-tas.

Sporto kronika

Viekšniai (Mažeikių apskr.). Mažeikių apskr. kiekvieno valsčiaus pradžios mokyklos kiekvieniems mokslo metams baigiantis rengia mokyklų mokinių sporto ir dainų šventę ir darbėlių parodą. Tai labai gražus paprotys. Gegužės 22 d. buvo surengta Viekšnių pr. mokyklų mok. šventė. Susirinko apie 600 mokinių su savo vadovais mokytojais. Sporto programą atliko labai gražiai. Sporte dalyvavo 300 mokinių. Dainos taip pat parinktos tinkamos ir atliktos gražiai.

Gausinga darbėlių paroda stebino lankytojus.

Rugiagėlė.

9 pėst. L. K. Vytenio pulkas. V — 14 d. pulko aikštėje buvo futbolo rungtynės tarp Marijampolės LFLS I. kom. ir pulko I kom. Rungtynės laimėjo vyteniečiai 5:0.

V — 21 d. buvo tarp Kauno „Tauro“ (auk. lygą) ir pulko I futb. kom. rungtynės.

Pirmas puslaikis baigėsi 2:1 „Tauro“ naudai. Bendrai rungtynės baigėsi 3:3. Kornerių santykis 4:3 pulko naudai.

V — 22 d. buvo teniso rungtynės tarp Marijampolės ir 9 p. p. tenisistų. Rungtynės laimėjo pulko tenisistai.

V. D-čius.

1 p. pulkas — L. F. L. S. Gegužės mėn. 21 d. 1 pėst. pulko futbolo kom. turėjo draugiškas rungtynės su L. F. L. S. (aukštoji lygą) kom. Rungtynės baigėsi 0:5 pulko nenaudai.

San. pusk. M. Grinius.

Š. Š. Kovas — Klaipėdos „Freya“ 1:1. Gegužės 29 d. Klaipėdoje Lietuvos pirmenybėms žaidė Šančių šaulių Kovas prieš klaipėdiškę „Freya“. Rungtynės baigėsi lygiomis — 1:1. Pirmas puslaikis 1:0 „Freya“ naudai. Kybartuose Kauno „Makabi“ nugalėjo (irgi pirmenybėms) šaulių „Sveikata“ 2:1 (2:0).

Pirmas pasaulin. rekordas Lietuvoje. Gegužės 29 d. Jonavos — Ukmergės plente buvo 100 km. kontrolinės dviratininkų rungtynės. Iš viso startavo vos du dviratininkai: Gedminas ir Tarasevičius. Paskutiniajam tuojau po starto sprogo padanga ir belieka tik vienas Gedminas, kuris 100 km. nuvažiavo per 3 val. 3 min. 7,7 sek. Vidutinis Gedmino greitumas 33 km. per valandą. Senas Lietuvos rekordas buvo 3 val. 24 min., vadinas, rekordas pagerintas 21 min. ir pasiektas šiai distancijai beveik pasaulinis rekordas.

Šokimas į vandenį (A. Panemunėj)

Moterų sporto šventė. Gegužės 28 ir 29 d. d. Kaune buvo moterų sporto šventė. Šventėje dalyvavo vienuolika klišubų (vienas Klaipėdos) sportininkės. Rungtynių metu pasiekti keli nauji Lietuvos rekordai — disko, rutulio, šokimo ir bėgimo šakose.

Futbolo rungtynės tarp KSS ir Argentinos karo laivo „Chaco“ igulos. Gegužės mėn. 22 d. Klaipėdos stadione buvo futbolo rungtynės tarp KSS ir apsilankiusio Klaipėdoj Argentinos laivo „Chaco“ (atvežusio nusikaltėlius) igulos. Laimėjo KSS 8:1. Pirmas puslaikis baigėsi 2:0 KSS naudai. Nesitikėta, kad argentiniečiai taip smarkiai pralaimės, nes jų žaidimo technika visai nebloga.

J. K-ris.

„Chaco“ - Argentina — Klaipėda „Freya“ L. L. 2:1. Žinomo Argentinos laivo „Chaco“ igulos jūrininkai neblogi futbolistai. Nors prieš K. S. S. jų komanda buvo pralaimėjusi du kartu 8:1 ir 12:0, bet trečias rungtynes, su Freya L. L. jie pasiryžo būtinai laimėti. Tai buvo gegužės mėn. 25 d. Argentinos tautos šventės dieną. Gal todėl argentiniečiai ši kartą geriau žaidė ir nugalėjo „Freya“ 2:1.

Lengvoji atletika. Gegužės mėn. 29 d. Klaipėdoj buvo tradicinė „dešimtkovą“, kurią sudaro įvairių distancijų bėgimai, šokimai į tolį, ir aukštį, ieties, disko mėtymai, rutulio stūmimai ir estafetė 500—400—300—200—100 mtr. Pirmą vietą praeitais ir užpraeitais metais buvo paėmusi K. S. S. Tačiau šiais metais nugalėti kitas miesto sąjungas nepasisėkė.

K. S. S. ir Spielvereinigung turėjo beveik vienodą taškų skaičių. Visa turėjo nulemti estafetė. Deja, čia pirmą vietą paėmė Spielvereinigung, laimėjęs tuo būdu šių metų dešimtkovą. Taškų gavo 16.811, 775, K. S. S. 16.664,40 ir M. T. V. 14.835,17. Lengvojoj atletikoje K. S. S. šiais metais nesiseka.

Estafetė „skersai Klaipėda“. Gegužės mėn. 22 d. Klaipėdoj buvo tradicinė miesto estafetė „skersai Klaipėda“. Dalyvavo veik visos miesto sporto sąjungos. Jos buvo suskirstytos į A ir B klases. B klasėj startavo trys komandos; distancija: 6 kilometrai. Pirmą vietą laimėjo Klaipėdos Bar-Kochba per 16,14,6 min., antrą — KSS per 17,01,9 ir trečią Spielvereinigung per 18,00,8 min.

A klasėj taip pat startavo trys komandos; jos distancija buvo 9 kilometrai. Šioj estafetėj pirmą vietą paėmė M. T. V. per 23,25,6 min., Spielvereinigung atėjo antruoju per 23,38,2 ir KSS trečiuoju per 23,47,6.

Feljetonas.

Kariški specialistai

Artileristas Fabijonas Špokas, pasak kaimo bobutės, yra gimęs kovo mėn. šaulio dieną. Štai dėl ko visa apylinkė jam nulėmė gerą karišką karjerą, o dėdė Nikodemas, kuris dar prie rusų Mikalojaus 1-jo tarnavo 25 metus, tuoj neabejodams pasakė:

— Gali užsitarnauti ligi „jefreitoriaus“ (rusų buv. grandinis). Paprastu eiliniu nebus, nes šaulio planetos dieną ir mes visada sumušdavom turkus. Tokia jau kariška žvaigždė.

Bet sakoma: žmogus šaudo, o kipšas kulkas gauda. Nors Špokas ir nešaudė, o antra, kulkos dabar ir patsai mikliausias kipšas nepagautų, bet Fabijonui kariška karjera netaip jau gerai sekasi. Pirmučiausia, iki grandinio jam dar toli, o antra, tai jis dabar artilerijoje jau 8 mėnuo eina gurguolininko pareigas.

Kai kartą Špokas buvo namie atostogų, tai jam teko neapšviestam kaimui atšikinti kariškas smulkmenas.

— O ką? — klausia dėdė Nikodemas, — ar tiesa, kad dabar išrado tokias patrankas, kur granatas sukabina grandin, ir nukerta visą priešų pulką?

— O tas tai niekis! Išmuša visą diviziją. Reikia tik, kad šrapnelis būtų smailus.

— O kodėl smailus? Bene bukas netekia? — įsikiša tėvas.

— Kur tau nelėks, lekia ir dar kaip! Eit su smailiu smagiau šauti.

— Tai mat! O mes į turkus tyčia šaudavom su visai apvaliomis. Aptepam tokią granatą visokiais saldumynais ir kai ši nukrinta, tai turkai būdavo ir bėga griebt, o ji, palytėjus, tik pokšt!

— Tai sakyk! — stebisi tėvas — tai gudrumėlis. Kad mūsiškiai tokių turėtų...

Čia Fabijonui pritrūko kantrybės. Juk negalėjo gi jis ramiai žiopsoti ir nepapasakoti kokių nors karo naujenybių.

— Tai niekis! — pertraukė Fabijonas. — Bet tokių didelių, kaip mes turime, tik jau nebuvo.

— Na, na???

— Žinoma, nebuvo. Sakysim, yra dabar tokių storų granatų kaip ana mūsų šulinys. Su tokia kai droži, tai jau pajunta.

— Susimildamas, o iš ko jas šauja?

— Kaip tai iš ko? Žinoma, kad iš patrankų.

— Iš šitų paprastųjų? Na, o kaip jos lenda?

— Cypia, bet lenda. Kur dings nelindusios, jei varo...

— Tai kas gi jas varo?

— Žinoma, kad ne parakas, o magnetas... cha, cha, o jūs manote, kad parakas! Dabar su tokiu magnetu, jei tik nori, gali prisitraukti artyn visą priešų pulką ir skink sau kaip grybus...

— Sakyk, sakyk, matai kokie įtaisymai—stebisi tėvas, o Fabijonas net rauda, kad jam pavyko sugalvoti tokį karišką pabūklą.

— Na, o Fabijonėli, jei reikia šauti, o priešų nematai?

— Kaip tai nematai! O žiūronas kam? Čia tau, brole, toki žiūronai, kad nė už kalno nepasislėpsi.

— Na, jau už kalno tai nepamatys.

— Čia ir svarbu, kad pamatys. Pažiūri per tokį žiūroną, tai kaip ant delno: kalnas nusmunka, o dauba išskyla aukštytyn — viską matai.

— O jei apkasuose priešas?

— Ir apkasus išverčia į viršų, štai kaip švarko rankovė, o tada su magnetu prisitrauki artyn, jei nori mušk, jei nori imk gyvą.

— Jei tik pataikysi... abejoja dėdė Nikodemas.

— Manai dabar taiko taip kaip seniau! Oho... Nueina, pirmiau išmatuoja, kaip toli priešas, o paskui jau kai pradeda šaudyti, tai, jei nori, į tą pačią skylę suvarys šovinius vieną paskui kita.

Žinoma, kad Fabijonas Špokas nupasakojo ir dar daugiau visokių prašmatnybių, o dėdė Nikodemas, palingavęs galvą, flegmatiškai pratarė:

— Va, jei taip tuosyk turkams...

Gal tik baterijoje netiki, bet kaime tu nė nemėgink ginčyti, kad gimęs šaulio planetoje būtų be kariško talento. Tokie, kaip artileristas Špokas, savo žiniomis tai įrodė kaimui. Ir dėdė Nikodemas tik todėl, kad nė vienas, parvažiavęs atostogų tiek nepapasakoja, kaip Fabijonas.

HaBe.

Nusimano.

— Kada ypatingai kareivis turi gatvėje gerai elgtis? — klausia puskarininkis.

— Tada, kai jis yra išėjęs į miestą be leidžiamo, kad niekas nesustabdytu.

Pamokoj.

Puskarininkis: Kokia mintis sargybiniui yra pati svarbiausia?

Naujokas: Pati svarbiausia yra laukti ateinančios pamainos.

Šių dienų vaikas.

Gydytojas. Sūneli, tu turi saugotis įeiti pas mamą. Ji serga skarlatina, gausi ir tu ją ir negalėsi į mokyklą vaikščioti.

Vaikas: Nėra jau ko čia taip saugotis: pirmučiausia, ji man ne mama, bet pamotė, o antra — aš nuo jos dar niekada nieko nesu gavęs.

Bobutės.

— Juozukas rašo, kad rytais vis kava. O kur tarnauja?

— Kavalerijoje.

— Na, todėl ir vadinasi kavalerija, kad kavą geria.

Tėvų apsirikimas.

Vieno, fronte kariaujančio, kario tėvai, susijaudinę, rašo jam tokį laišką: „Brangus vaikelai, kai tave nukaus, tai parašyk mums laišką“.

Liudas Šapas.

Para turi 25 val.

— Po kiek valandų gali miegoti sargybinis, grįžęs iš posto? — klausia skyrininkas jauno kareivio.

— Gali miegoti 2 valandas, tamsta skyrininke!

— Kada reikės keltis, jei atsiguls 23 val.?

— Jei atsiguls 23 val., galės miegoti 2 val., tai keltis reikės 25 val. — atsako.

Baltos juostelės galybė

Rodos, mažas dalykėlis, ta balta juostelė...

Bet Rauluko akcijos Marytės akys pakilo visu 100%

KARIŠKOS ŽINIOS

Lenkija karo laivus taiso Liepojos uoste. Lenkų vyriausybės laikraštis „Gazeta Polska“ rašo, kad dėl Gdanskio (Dancigo) miesto valdžios neprielankaus elgesio iš vienos pusės ir dėl didėjančių prekybos santykių su Latvija iš kitos pusės, Lenkija buvusi priversta tartis su Latvija, kad ši leistų naudotis Liepojos uostu lenkų karo laivams taisyti. Vienas iš tokių laivų „Vilija“ (karo važtos laivas) jau yra atplaukęs į Liepoją, kur jis bus taisomas karo uosto dirbtuvėse.

Vėliavos diena Suomijoje. Gegužės mėn 16 d. Suomijoje buvo švenčiama tradicinė jų diena. Šiomet jau keturiolikta kartą balta su mėlynu kryžium vėliava buvo užtraukta ant aukšto stiebo. Vėliavos diena kartu ir Suomijos kariuomenės šventė ir visų suomių šią dieną akys nukreiptos tik į kariuomenę. Helsinkyje, Nigulase bažnyčios aikštėje buvo surengtas didelis kariuomenės paradas, kuriame dalyvavo visos kariuomenės dalys su vėliavomis ir šauliais. 15 ir 16 d. vakarais visi teatrai, kinai ir visokie pasilinksminimai rengiam tik kariuomenei.

Tą pačią dieną mergaitės, pasirėdžiusios baltais drabužiais, dalyvavo rinkliavoje invalidams šelpti.

Vėliavos šventė yra Suomijos laisvės šventė. 1918 m. gegužės 16 d. suomių kariuomenė, generolo Mannerheimo vadovaujama, išvijo iš Helsinkio rusus ir įžengdama į laisvą miestą priešakyje nešė baltą su mėlynu kryžiumi Suomijos laisvės vėliava.

Nuo tos dienos suomių kasmet švenčia laisvės šventę vėliavos pagerbimu, nes ir jie, kaip ir lietuviai, buvo rusų pavergti.

(Iš „Sodur“).

Amerikiečiai automatizuoja savo pėstininkų šautuvus. Amerikiečių kariuomenėje atliekami bandymai su prietaisu, kuris Springfieldo pėstininkų šautuvą paverčia į automatišką. Šis prietaisas buvo pradėtas dirbti jau didžiojo karo metu, bet ligi karo pabaigos nebuvo pabaigtas. Buvo manoma jį panaudoti sąjungininkų sprendžiamajai ofenzyvai 1919 metais. 14 metų šis prietaisas buvo laikomas didelėj paslapy, nes buvo manoma, kad tokios rūšies ginklas, šaudas į nedidelius atstumus, ateities kare tegalės turėti mažą pritaikymą.

Minimas prietaisas, karo ministerijos paskelbtais duomenimis vadinamas Pederseno prietaisu (pagal išradėjo vardą), sudaro automatišką užraktą Springfieldo šautuvui. Toks užraktas sveria apie vieną kilogramą. Automatiškas užraktas labai greit gali būti įstatytas į šautuvą, vietoj paprastojo užrakto. Šovinių apkabos su 40 sumažinto (pistolėtinio) dydžio šovinių kiekviena gali būti mažiau kaip per ½ minutės pritaisytos automatiškam šaudymui. Tuo būdu automatizuotas šautuvas gali išleisti 80 šovinių per minutę.

Numatyta, kad kiekvienas pėstininkas - šaulys be paprastojo užrakto ir normalaus skaičiaus šovinių, turės automatišką užraktą su 10 apkabų mažo dydžio šovinių, t. y. 400 mažų šovinių. Šis prietaisas daugiausia skiriamas naudotis prieš apkasų atakos metu arba priešui atakuojant apkasus.

Moterų kariškas rengimas Lenkijoje. Moterų kariškas rengimas plačiai išplėstas Lenkijos gyventojų tarpe ir sparčiu tempu vykdomas. Tam rengimui yra nustatytos pastovios programos. Jauno amžiaus lenkų moterys pritraukiamos mokytis karo sanitarijos, kariuomenės ūkio bei administracijos darbo ir karo chemijos dalykų. Be teorijos pamokų, moterys

turi nuolat vykti į laukus atlikti praktiškų pratimų. Taip pat jos dalyvauja bendruose kariuomenės manevruose.

Prancūzija. Aviacijos mokslo centras. Versalio pavyzdin-gojoj aviacijos mokykloj organizuotas aviacijos mokslo centras. Jo uždavinys toks: a) studijuoti aviacijos pritaikymą bendram veikimui su kitomis ginklų rūšimis ir priešaviaciniam apsigynimui; b) supažindinti aukštesniąją karo vadovybę su medžiagine dalimi; c) suderinimas aviacijos statutų su sausumos kariuomenės ir karo laivyno statutais dėl aviacijos naudojimo. Aviacijos mokslo centre turės išeiti mokymo kursą visų ginklų rūšių vadai.

Tarptautinė lėktuvų paroda Dancige. Šiais metais liepos mėn. 23 — 31 d. Dancige bus tarptautinė pašto lėktuvų paroda.

Aviacijos manevrai Londono apylinkėse. Londono apylinkėse birželio 25 d. bus dideli aviacijos manevrai, prie kurių jau dabar ruošiamasi. Manevruose dalyvaus visa eilė naujų tipų lėktuvų.

Kokias karo jėgas turi kovojančios šalys Mandžūrijoj. Jau nemaža laiko praslinko, kai prasidėjo kiniečių - japonų ginkluoti susirėmimai. Kaip mūsų, taip ir kitų kraštų spauda kasdien duoda vis naujų žinių apie kariaujančius. Todėl įdomu bus žinoti, kokias gi jėgas kovos lauke — Mandžūrijoj turi kariaujančios šalys.

Tautų Sąjungos komisija, pasiūsta į Mandžūriją ištirti padėtį, neseniai atsiuntė žinių, surinktų iš japonų, mandžūrų ir kiniečių šaltinių, apie Mandžūrijoj veikiančias kariškas jėgas.

Japonų reguliarinės kariuomenės Mandžūrijoj, prieš to krašto okupacijos pradžią (t. y. prieš 1931 m. rugsėjo 18 d.) buvo 10.590 žmonių; dabar esą 22.400 žm. Bet, kaip praneša Šanghajaus spauda, šis skaičius nėra tikslus, nes, iš tikrųjų, japonų kariuomenės Mandžūrijoj esą apie 50.000 žmonių.

Naujai įsikūrusios **Mandžūrų valstybės** kariuomenės skaičius siekia 85.000. Tai daugumoje būvę Kinijos kareiviai. Dabar jiems vadovauja japonų karininkai. Be to, japonai suorganizavo vietos policiją, kurios yra 119.000 žmonių.

Kiniečių karo jėgos, veikiančios į žiemius nuo Kiryno, siekia 30.000 žmonių, ir pietuose nuo Kinčou yra 40.000 kareivių. Be to, yra daug smulkių dalių, veikiančių įvairiose Mandžūrijos vietose, kaip partizanai. Šių partizanų bendras skaičius apie 40.000 žmonių, iš kurių apie 30.000 yra žiemių rytuose nuo Charbino ir apie 10.000 žiemų vakaruose nuo Mukdeno netoli Mongolijos sienos. Korėjos pasieny dar veikia 9 buvusių kiniečių kavalerijos brigadų likučiai, kurių tikras skaičius nėra nustatytas.

Kokių būta išradimų.

Kaip senovėj, taip ir šiais laikais visuose kraštuose netrūksta įvairių įvairiausių išradimų. Šalia išradimų, išradusių garo mašinas, elektrą, radio ir kitus svarbius dalykus, buvo daug išradimų, kurių išradimai, dėl savo nepraktiškumo ir nereikalingumo, niekuomet nebuvo, bent plačiai, išnaudoti. Žinomas vokiečių mokslo populiarizacijos žurnalas „Wissen und Forschrit“ patiekia tokių įdomių žinių apie buvusius išradimus, užpatentuotus įvairių valstybių patentų įstaigose.

1896 m. Amerikos Jung. Valstybių patentų įstaiga užpatentavo kažin kokio pono „išradimą“, tokios skrybėlės, kuri pati sveikino pažįstamus. Išradimas glūdėjo tame, kad pakako nulenkti pirmyn galvą, ir pritaisyta ant spyruoklių skrybėlė pašokdavo aukštyn ir nusilenkdavo. Mat, išradėjas norėjo patarauti vyrams, pašalindamas rankos naudojimą sveikinimams. Bet vargiai kas šiuo „išradimu“ pasinaudojo.

1885 m. Berlyno patentų įstaiga užpatentavo automatiškai žadinančią lovą. „Išradimas“ glūdėjo tame, kad prie lovos gal-

Blogas burnos kvapas

veikia atstumiančiai; biauros spalvos dantys gadina gražiausią veidą. Abū tie grožio trūkumai dažnai esti pašalinami tik kartą išvalius dantis puikiai gaivinančia dantų pasta — Chlorodont. Dantys ir jų šoninis paviršius gauna po trumpo vartojimo nuostabų dramblio kaulo blizgėjimą, naudojantis vien tik tam tikslui mūsų pagamintu dantų šepetuku — Chlorodont su specialiai įtaisytais dantims šeriais. Užsilikusios da tų tarpeliuose maisto liekanos, kurios paprastai ir yra blogo burnos kvapo priežastis, tuo būdu grynai išvalomos. Tikra tik mėlynai žaliuose originaliuose įpakavimuose su antrašte Chlorodont. Pameginkite pirmiau su viena tuba uz Lit. 1'50; didele tuba Lit. 2'50; gaunama visur.

vos buvo pastatomas žadimasis laikrodis („budilnikas“), kuris skirtu laiku, jei nepažindavo miegančio, tai penkioms minutėms praslinkus savo rodykle automatiškai užkabindavo tam tikro lifto virvutę. Tuo momentu visas lovos vidurys su pataline ir miegančiu žmogum krisdavo su triukšmu ant grindų. Kadangi žmonės bijojo, kad taip žadinami gali netekti sveikų šonkaulių, tai tokia lova niekas nepanorėjo naudotis.

Vienas geros širdies prancūzas buvo sugalvojęs originališką pelėgaudą, kur patekusi pelė nežūdavo, bet tik gąsdino kitas. Pelėgauduose prikabinatas lašinių gabaliukas priviliodavo peles. Kai pelė, suėdusi lašinius, norėdavo išeiti iš pelėgaudų, tai ant jos nukrisdavo žnyplės su skambučiu ir prisiznybdavo. Nusigandusi pelė visą naktį lakstydavo ir baidydavo kitas.

Kažin koks vokiečių 1898 m. sugalvojo priemonę elektros būdu naikinti blakes. Priemonė buvo gana sudėtinga. Apie lovą buvo dedami raveliai su vandeniu apsaugoti nuo blakių priėjimų grindimis bei sienomis. Kadangi gudrios blakės rado kitų būdų prieiti, užsilipus at lubų nukristi tiesiai ant miegančio tai išradėjas padarė virš lovos planą, tankų vielos tinklelį, ant kurio nukritusi blakė automatiškai sujungdavo elektros vielines. Kildavo kibirkštis nuo kurios blakė žūdavo.

1857 m. vienas amerikietis užpatentavo priemonę soliteriui naikinti. Tai buvo lyg meškerė. Ligonis turėjo keletą dienų badauti. Žinoma, tuo metu kentė badą ir soliteris. Paskui ligonis turėjo nuryti tą „meškerę“. Prie jos galo buvo pririštas mažutis narvelis, kurio vidury buvo saldus skanus valgo gabaliukas. Išbadėjęs kirminas puldavo valgi. Tada tereikėjo patraukti „meškerės“ galą, narvelis užsidarydavo ir suspausdavo kirmino kaklą. Dabar jau galima buvo visą kirminą ištraukti laukan. Sunku pasakyti, ar panorėjo kas nors savo viduriuose pameškerioti.

Vienas anglų „išradėjas“ prieš karą užpatentavo būdą apsisaugoti nuo naktinio knarkimo. Tai buvo tam tikra guma, įdedama nakčiai tarp lūpų. Ji taip prilipdavo prie dantų, kad uždarydavo visai burną ir žmogus norom nenorom turėjo kvėpuoti pro nosį ir neknarkti.

Kitas „išradėjas“ sugalvojo prietaisą plikes plaukais apželdinti. Tuo prietaisu plikė taip buvo įtrinama, kad iš odos imdavo trykšti kraujas. Paskui tepdavo tam tikrais vaistais ir pacientas galėjo laukti plaukų užaugimo. Taip kai kurie plikiai ir laukdavo plaukų net iki mirties.

Atsiradus traukiniams, atsirado visa eilė išradėjų, kaip išvengti geležinkelio katastrofų. Įdomiausia priemonė buvo užpatentuota 1895 m. Savo išradimą „išradėjas“ pavadino „traukinys — tiltas“. Išradimas glūdėjo tame, kad susidūrus dviem traukiniams, apačioj esąs traukinys automatiškai pasidaro tiltu, kuriuo antrasis traukinys be jokios žalos pereina. „Išradėjo“ nuomone, „traukinys — tiltas“ labai svarbus ir ekonominiu atžvilgiu, nes nebebūtų reikalo tiesti dvejus ar daugiau bėgių. Užtektų vienu bėgiu, o susitikę traukiniai galėtų pervaziuoti vienas per kitą.

Dar daug panašių „išradimų“ galima rasti likusių patentų įstaigų bylose. Mat, laisvos fantazijos žmonių, norinčių pagarsėti ir praturtėti, niekuomet netrūko.

„Šv. Pranciškaus Varpelio“ sukaktis.

Šiais metais sukako 10 metų, kai yra leidžiamas mėnesinis lietuvių tretininkų ir šv. Antano mylėtojų laikraštis „Šv. Pranciškaus Varpelis“ (knygutės pavidalo žurnaliukas nuo 30 iki 40 pusl.). Minimas laikraštis yra grynai religinis, įdomiai ir gyvai pranciškono vienuolio tėvo Aloyzo Janušaičio redaguojamas.

Gegužės 28 d. 19 val. zitičių salėje buvo šio laikraščio sukakties minėjimas. Pirmiausia prabilo pats redaktorius tėvas Aloyzas. Papasakojo apie šio laikraščio išleidimą ir tolimesnį jo augimą. Pirmais metais buvo išleista tik 800 egz., o šiame jau turi 20.000 prenumeratorių. Per 10 metų iš viso buvo 8 redaktoriai. Kadangi tėvas Aloyzas praeitą savaitę buvo Vilniuj ir ten laikė lietuviams misijas, tai daug ką įdomaus papasakojo apie Vilnių ir okupuotų lietuvių gyvenimą. Misijas lietuviškai laikė Aušros Vartų koplyčioje, kur šiaip, paprastai, lietuviams su savo kalba negalima prieiti. Maldininkų prisirinko prie koplyčios pilna gatvė. Viršuj Aušros Vartų, dar nuo senų laikų, tebėra Vyties paveikslas. Tik jo apačioj lenkai prilipdė savo erelį. Vilniaus miestas skurdžiai atrodo, apleistas, ir iš visko matyti, kad lenkai jame nesijaučia tvirti ir šeiminkais. Apie Vilnių, ką jis ten matė ir patyrė, žadėjo laikyti atskirą paskaitą.

I „Šv. Pranciškaus Varpelio“ sukakties minėjimą buvo atvykę iš provincijos tretininkų atstovai bei šio laikraščio platintojai, įvairios spaudos atstovų būrelis, iš dvasininkų ir kt. Buvo sveikinimų ir linkėjimų žodžiu. Vakarienes metu padėklamuota keletas eilių ir t. t.

Padėka.

L. M. T. Dr. Jono Basanavičiaus sąjungos Akmenės skyriaus valdyba nuoširdžiai dėkoja 7 p. p. vadovybei už aprūpinimą mūsų ekskursijos, kurioje dalyvavo 8 pradžios mokyklų mokytojai ir 35 mok., patogia nakvyne, gardžia kareiviška kava, vadovais ir susisiekimu priemonėmis. Mūsų vaikučiai, parvykę iš ekskursijos, dideliu noru pasakoja apie karių gyvenimą, jų mandagumą, drausmingumą ir kuklią šypsena. Ypač giliai jų sielas paveikė vakarinis kareivių patikrinimas — malda, himnas ir maršas. Dauguma berniukų yra tvirtai pasiryžę būti kariais.

Valdyba.

Laiškas redakcijai

Gerbiamas Redaktoriau!

Tamstos redag. laikraščio š. m. 19 nr. rašydamas žinutę iš Malėtų, suklaidintas kelių asmenų, prasilenkiau su teisybe. Ten parašiau, kad vilkiukus ir paukštytes pradž. mokykloj trukdo organizuoti patys mokytojai. Tai visai nėra tikrėybė. Aukščiau minėtą žinutę atšaukiu ir I Malėtų pr. mokyklos p. Vedėją ir p. Mokytojus už apie juos skleistas neteisingas žinias atsiprašau.

Su aukšta pagarba

Ant. Umbrasas, Ukmergėj.

Galvosūkių 21 nr. sprendimas.

Mūsų ginklai, mūsų mokslas Lietuvai tėvynei.

Gerai išsprendė šie asmens: 1) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.); 2) v. p. K. Kazlauskas (4 p. p.); 3) L. Briedis (VŠ); 4) eil. A. Rajackas (ŠRTK); 5) virš. Kairys (2 art. p.); 6) v. p. Leipus (4 p. p.); 7) v. p. Br. Sasnauskas (4 p. p.); 8) Tūlas Matas (8 p. p.); 9) K. Kardelis (av.); 10) P. Budreika (KKDD); 11) J. Metrikis (Skp.).

Be to, dar įskaityti galvosūkių 20 nr. sprendimai šiems asmenims: 1) v. p. M. Antaniškiui, 2) v. p. Alf. Pliauskui, 3) v. p. Leipui, 4) v. p. Br. Sasnauskui.

Galvosūkis 23 nr.

Wilkas. 1932.

Jau XIV metal gyvuoja

„KARYS“

Kas tik viena „Karys“ numerį gavo pamatyti, tas jau niekad neišdomus, p
savaitinis karis 2. K Kaina: 12 mėn. — 8 lit.,
6 mėn. — 4 — — 2 lit., 1 mėn. — 1 lit.

Adr.: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“.